

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2019/20:57

Fredagen den 12 juni

---

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Socialminister Lena Hallengren (deltar per telefon)

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 6 mars 2020

Återrapport från videomöte den 15 april 2020

Återrapport från videomöte den 12 maj 2020

Information och samråd inför videomöte den 12 juni 2020

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag välkomnar socialminister Lena Hallengren på telefon. Vi börjar med åtterrapporterna.

Anf. 2 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Ni har delgivits en skriftlig åtterrapporering från Epscomötet den 6 mars. Det var ett extrainsatt möte. Vill ni att jag ska säga några ord om det mötet?

(ORDFÖRANDEN: Nej. Vi har fått åtterrapporten utskickad. Det går bra.)

Det gäller även det videomöte som var den 15 april, och det gäller videomötet från den 12 maj som det kroatiska ordförandeskapet arrangerade med fokus på läkemedel. Ska vi hoppa över dem också?

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Om inte statsrådet finner anledning att säga något särskilt lämnar jag ordet fritt för frågor. Nej, det finns inga frågor. Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till information och samråd inför vidermötet den 12 juni 2020. Den första punkten är EU:s hälsoprogram.

Anf. 4 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru ordförande! Den 28 maj presenterade EU-kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av ett program för unionens åtgärder på hälsoområdet. Då talar vi om perioden 2021–2027. Förslaget ersätter

den förordning som reglerar det nuvarande hälsoprogrammet som löper 2014–2020. Det löper alltså ut nu, och det behövs ett nytt.

En uppföljning till dagens hälsoprogram föreslogs tidigare inom ramen för förslaget till förordning för Europeiska socialfonden plus från 2018, men av naturliga skäl till följd av covid-19-utbrottet har kommissionen lyft ut hälsoprogrammet ur ESF-plus och sedan presenterat det som en egen förordning. Sedan föreslår man bland annat att budgeten ökar från dagens 450 miljoner euro till 9,4 miljarder euro.

Förslaget till hälsoprogram präglas av en tydlig krismedvetenhet, och det föreslås bestå av två delar. Den första delen fokuserar på hälsosäkerhet, krisberedskap och krishantering, och den tar fasta på de utmaningar som Europa står inför vad gäller spridning och konsekvenser av covid-19. Sedan betonar man särskilt hälsosäkerhet, krisberedskap, krishantering och utveckling av effektiva instrument för att bekämpa gränsöverskridande hot mot människors hälsa. Då nämner man till exempel kritisk hälsoinfrastruktur, prognosskapande och laboratoriekapacitet.

Den andra delen av programmet fokuserar på stöd till den långsiktiga visionen av förbättrad hälsa för unionsmedborgarna. Det innefattar bland annat åtgärder för att främja hälsa, motverka sjukdomar och verka för hälsosamma levnadsvanor. Det kan handla om att stödja forskning och utveckling, det kan handla om att stimulera användning av digitala verktyg och tjänster och det kan handla om att sprida goda exempel mellan medlemsstaterna. Kommissionen anger i förslaget att hälsoprogrammet ska genomföras på ett sådant sätt att medlemsstaternas ansvar för att besluta om och organisera hälso- och sjukvårdspolitiken respekteras.

Inför diskussionerna vid den informella videokonferensen som EU:s hälsoministrar ska ha senare i dag har det kroatiska ordförandeskapet tagit fram ett diskussionsunderlag. Det är två diskussionsfrågor, nämligen om hur medlemsstaterna ser på förslaget och om vilka områden som bör prioriteras inom ramen för programmet. Vidare handlar det om hur olika finansiella instrument som är knutna till hälsoprogrammet inom området kan koordineras på bästa sätt.

Jag ska nu redogöra för föreslagen inriktning på Sveriges inlägg vid diskussionen.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till hälsoprogram för perioden 2021–2027. Regeringen ser positivt på att kommissionen agerar för att kunna bistå medlemsstaterna i hanteringen av covid-19-krisen och socioekonomiska konsekvenser samt för att stärka skyddet av medborgarnas hälsa och krisberedskap i hälso- och sjukvården.

Det är viktigt att EU:s medlemsstater agerar gemensamt och att medlemsstaterna fortsätter arbetet med att förebygga och begränsa smittspridning för att stärka beredskapen inom hälso- och sjukvården till skydd för medborgarna och folkhälsan.

Det råder inget tvivel om att hälso- och sjukvårdssystemet i EU:s medlemsländer har genomgått hårda prövningar. Stöd från EU till medlemsstaterna inom området kan medverka till att förbättra den gemensamma beredskaps- och krishanteringen. Det samarbete som man föreslår genom förslaget till hälsoprogram skulle också kunna bidra till ökad effektivitet, till hållbara hälsosystem, till kunskap och förståelse på hälsoområdet, men det skulle också kunna bidra till att förbättra folkhälsan och hälso-

utvecklingen inom unionen i ett större perspektiv.

Regeringen bedömer att det är viktigt att ett framtida arbete med hälsofrågor på EU-nivå fortsätter att bidra till de övergripande målen, samtidigt som regeringens utgångspunkt är att fokus för det EU-gemensamma hälsoarbetet ska ligga på sådant som verkligen ger ett mervärde av att samarbeta på EU-nivå.

Regeringen välkomnar att hälsoprogrammet tar fasta på konsekvenserna av covid-19, men vi vill verkligen framhålla att det är angeläget att det hälsofrämjande och sjukvårdsförebyggande arbetet inte nedprioriteras. Det ska finnas en balans mellan de båda områdena, inte minst eftersom en god folkhälsa bidrar till ett motståndskraftigt samhälle som bättre kan hantera större kriser.

Regeringen anser också att det är angeläget att medlemsstaterna ges ett inflytande över hur de årliga anslagen inom hälsoprogrammet ska beslutas, också när det gäller prioriteringarna inom de olika programområdena. Det är viktigt att skapa synergier mellan olika program och initiativ.

Det är också viktigt att jämställdhetsperspektivet ges utrymme vid utformningen och analysen av arbetet som vidtas. Åtgärderna som vidtas bör också vara miljömässigt och socialt hållbara samt förenliga med att driva på den gröna omställningen och arbetet med Agenda 2030.

Regeringen anser inte att förslaget förändrar kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna på hälso- och sjukvårdsområdet. Vi ser heller inget behov av att förändra fördelningen. Hälsoprogrammet är en finansieringsmekanism med medel som går till att finansiera de insatser som kommissionen och medlemsstaterna bedömer relevanta. Förslaget till förordning för hälsoprogrammet innebär ingen förändring av lagstiftningen som ålägger medlemsstaterna några ytterligare åtaganden på hälso- och sjukvårdsområdet.

Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen inför mötet.

Det är en helt annan situation för frågorna nu, och det känns bra att det finns ett initiativ, en vilja och en ambition att fördjupa kunskapen och förbättra samarbetet i frågorna.

Det är helt klart så att EU måste ha svar på sociala frågor inom unionen. Det som är intressant är gränsdragningen vad gäller medlemsstaternas kompetens på hälsoområdet och att det blir en sund balans.

Utifrån statsrådets ståndpunkt skulle jag gärna vilja höra en fördjupning av hur omfattningen av EU-kompetensen i frågan kommer att se ut. Vilka delar är tänkt att vara gemensamma, och vilka delar är fortfarande tydligt nationella?

Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Vi delar i stort sett slutsatserna som statsrådet har föredragit. Det statsrådet säger om att medlemsstaterna ska ges inflytande över hur de årliga anslagen inom hälsoprogrammet ska beslutas är särskilt viktigt. Det gäller även hur prioriteringarna inom de olika programområdena ska gå till.

Annika Carlsson var inne på att det finns en osäkerhet om vad som kommer att hända framöver på hälsoområdet, om det kommer att bli mer som läggs på EU-nivå.

I sista stycket i regeringens ståndpunkt står det att regeringen anser att kompetensfördelningen ska vara som tidigare och inte förändras. Men vi kristdemokrater tycker att det ska stå följande i stället: Regeringen anser att hälso- och sjukvårdsarbetet är och bör förbli en nationell kompetens. Kommissionens förslag om EU:s hälsoprogram 2021–2027 sträcker sig över en mycket lång tid och riskerar därför att utöka unionens befogenheter på området. Även om det finns flera frågor som det är viktigt att samarbeta om, exempelvis antibiotikaresistens, är det viktigt att se till att nationell kompetens bevaras på området.

Texten blir utökad jämfört med det som står nu.

Anf. 7 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag tackar socialministern för föredragningen.

Det här är jätteviktiga frågor, och det är givetvis bra att de diskuteras.

Moderaterna anser att det är positivt att de årliga anslagen kommer att beslutas nationellt. Det är en stor budget på 9,4 miljarder, så att det gäller att ha kontroll. Därmed kan det finnas en viss oro över att frågorna i den sociala pelaren blir för stora.

Vi tycker att det mesta stämmer, och vi instämmer i den sista meningen från KD om kompetensfördelningen. Vi från Moderaterna ställer oss bakom den avvikande ståndpunkten.

Anf. 8 LINA NORDQUIST (L):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Vi liberaler är nöjda med regeringens förslag till ståndpunkter. Inte minst har våren visat att det finns förbättringsbehov i många medlemsstater när det gäller beredskap, samarbete och solidaritet. Vi ställer oss bakom detta.

Anf. 9 DAG LARSSON (S):

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag vill för Socialdemokraternas del säga att regeringens förslag till ståndpunkt är rimlig och klok. Om det ska vara en fungerande inre marknad och fri rörlighet för medborgare runt om i Europa behövs också ett sjukvårdssamarbete mellan unionens medlemsländer. Det visar inte minst den senaste pandemin.

Sedan finns behov av samarbete på Europainivå, inte minst i läkemedels- och materialförsörjningsfrågor. Det ser jag fram emot.

Jag känner ingen större oro för att ansvars- och rollfördelningen mellan medlemsländerna och unionen ska förändras. Dels står det i regeringens ståndpunkt, dels skulle sådana förändringar kräva fördragsändringar. Såvitt jag vet är sådana inte aktuella.

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet står bakom regeringens linje, men vi tycker att det är viktigt att regeringen understryker att här inte får ske någon

maktförskjutning till EU-nivå. Det var också det som vi hörde ministern tydligt säga. Med det tycker vi att regeringens ståndpunkt är helt okej.

2019/20:57
12 juni

Anf. 11 PER RAMHORN (SD):

Mycket i regeringens ståndpunkter är bra, men vi kommer ändå att vilja ställa oss bakom Kristdemokraternas avvikande mening.

Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag vill fråga om det verkligen är en avvikande ståndpunkt som anmäls. Jag får be om ett förtydligande. Det var lite svårt när den lästes upp att utläsa vad som var avvikande och vad som skulle vara skillnaden i svaret.

Vid den informella videokonferens som vi ska ha i eftermiddag är det meningen att medlemsstaterna ska diskutera de breda dragen i programmet utifrån de diskussionsfrågor som ordförandeskapet har ställt. Mer detaljerade förhandlingar ska följa i rådsarbetsgruppen under juli. Inför detta kommer regeringen att ha kontakt med socialutskottet om eventuell överläggning. Jag kan verkligen försäkra er om att flytt av kompetens absolut inte är aktuell. Detta är en informell punkt, och det är diskussionsfrågor.

Om det inte är något principiellt annorlunda står jag fast vid regeringens ståndpunkt, som ni alla har kunnat ta del av.

Var det några fler frågor? Jag satt och lyssnade på er noga, men jag var lite ouppmärksam när det gällde att anteckna. Var det någon specifik fråga egentligen?

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Nej, jag tror inte det. I så fall får den upprepas.

Är det någon som vill förtydliga den avvikande ståndpunkten, vad det egentligen är som skiljer?

Anf. 14 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Det avvikande i ståndpunkten är bara att vi utökar det sista stycket till att mer förklara varför den nationella kompetensen är så viktig och vad hälsoprogrammet riskerar att göra för förändring, eftersom man nu vill lägga till pengar och man, som ministern sa, tar dem från ESF. Vi ser att det kan vara en förskjutning, och därför har vi ett litet förtydligande i det sista stycket. Jag vidhåller att den texten borde gälla.

Anf. 15 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Skulle någon kunna läsa upp skrivningen? Vi har inte sett den.

Anf. 16 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Jag läser upp den: Regeringen anser att hälso- och sjukvårdsarbetet är och bör förbli en nationell kompetens. Kommissionens förslag om EU:s hälsoprogram 2021–2027 sträcker sig över en mycket lång tid och riskerar därför att utöka unionens befogenheter på området. Även om det finns flera frågor som är viktiga att samarbeta kring, exempelvis antibiotikaresistens, är det viktigt att se till att nationell kompetens bevaras på området.

Anf. 17 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag vill bara säga att vi fortfarande står bakom den avvikande ståndpunkten. Precis som Désirée Pethrus säger är det ett förtydligande av att vi vill värna den nationella kompetensen. I övrigt är vi överens, men här vill vi ha ett förtydligande, framför allt att det rör sig om 2021–2027. Det är en ganska lång tid, och därför vill vi ha detta förtydligande. Vi står fortfarande bakom det.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag sätter upp mig själv på talarlistan.

Jag tänkte bara säga att detta är ett program som funnits under lång tid. Perioden har alltså varit lika lång under hela den tiden. Jag uppfattar Désirée Pethrus med flera så att det kanske framför allt är tillförseln av mer pengar som riskerar att leda till en förskjutning, alltså att utvidgningen av detta område skulle påverka kompetensen. Jag har inte uppfattat regeringens ståndpunkt som annorlunda i den meningen. Statsrådet får gärna förtydliga det i så fall.

I det som vi har fått ut tidigare och som gäller vid sidan av det muntliga hänvisas det tydligt till den ståndpunkt som man överlagt om i finansutskottet. Jag vet inte om statsrådet kan förtydliga detta något.

Jag kanske gjorde att allt blev förvirrat.

Anf. 19 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag vet inte riktigt vad syftet är eller vad kopplingen till finansutskottet är. Helena Lagerholm kommer att säga ett par ord om det.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Syftningen till finansutskottet avsåg bara att Sverige har en mer budgetrestriktiv linje.

Anf. 21 Departementssekreterare HELENA LAGERHOLM:

Kopplat till överläggningen i finansutskottet är det den budgetrestriktiva linjen och den inte alltför lånepositiva linjen som ligger till grund för Sveriges arbete överlag med alla förslag som ryms inom förslaget till EU:s långtidsbudget. Detta är den platta varpå allt vilar.

De förhandlingar som sker i de forum som Socialdepartementet är aktivt i är sifferlösa. Där handlar det framför allt om inriktningen på programmet, snarare än vilken summa det ska tillskrivas. Det hanteras i andra forum helt enkelt.

Det var detta förtydligande som jag ville göra.

Anf. 22 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Miljöpartiet tycker också att det är viktigt att kompetens inte ska överföras. Vi tycker att detta är tydligt nu i regeringens ståndpunkt, så vi står bakom regeringens linje.

Anf. 23 LINA NORDQUIST (L):

Eftersom det blev en diskussion om detta nu och man dessutom angav årtal och så vidare och pratade om långsiktighet måste jag bara förtydliga att vår liberala inställning i grunden är att själv inte måste vara bäste dräng.

Ibland kan gemensam kompetens faktiskt vara betydligt större än egen kompetens.

På sikt, dock längre än 2027, vill vi liberaler öka samarbetet ytterligare och utbyta och dela inte bara kunskap och sjukvårdsrelaterade varor utan även patienter inom sjukvården, till exempel genom EU-samarbete om viss avancerad högspecialiserad vård där det finns så få patienter att kunskapen i varje land är för liten för att vården ska bli riktigt bra.

Detta är inte aktuellt precis nu, på kort sikt, men att egen kompetens nödvändigtvis alltid är bättre håller vi inte med om.

Anf. 24 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Jag håller med Liberalerna. Vi är för subsidiaritetsprincipen, och detta innebär att saker och ting i vissa fall måste ske på EU-nivå, då det görs bäst där. Det är därför vi har varit starka anhängare av Europasamarbetet.

Samtidigt är det viktigt att se positionsförskjutningen. Vi vet att det har varit stor diskussion om den sociala pelaren, och där sas det bara fina ord och att alla skulle jobba för den. Nu ser vi minimilöner och annat. Det blir hela tiden en förskjutning, och ibland är det nästan svårt att se när det händer.

Vi lägger därför in en liten ytterligare brasklapp när det gäller det långsiktiga programmet. Vi vill tala om att det riskerar att gå mer i riktning mot att det blir en förändring. Där är i alla fall inte vi nu – att vi ser att det är viktigt, mer än att vi naturligtvis ska samarbeta på olika sätt inom detta område.

Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag gjorde en komplettering av ståndpunkten. Jag vet inte hur den uppfattades, eftersom jag gjorde det muntligt. Jag tänker att man definitivt kan göra det också skriftligen.

Jag läser upp den en gång till: Hälsoprogrammet ger finansieringsmekanismen medel som går till att finansiera de insatser som kommissionen och medlemsstaterna bedömer relevanta. Förslaget till förordning om hälsoprogrammet innebär ingen förändring av lagstiftning som ålägger medlemsstaterna ytterligare åtaganden på hälso- och sjukvårdsområdet.

Detta understryker ytterligare precis det som Désirée Pethrus har med. Det som gör mig lite tveksam till att bara säga att vi tar med den avvikande ståndpunkten är beskrivningen av att det är just tidsaspekten på hälsoprogrammet som eventuellt skulle föranleda någon typ av förskjutning i makt. Så långa är ju perioderna, som ordföranden själv sa. Så har det varit tidigare, och så är det tänkt även fortsättningsvis. Detta i sig tycker inte vi att det handlar om, utan det är relaterat till budget. Den delen vill jag inte ha med i ståndpunkten, om jag ska vara riktigt explicit.

Det är svårt när man får det uppläst, men principiellt har jag ingen annan uppfattning. Att just längden på programmet skulle utgöra en extra risk för att kompetens flyttas på något sätt ser vi inte. Då skulle man inte kunna koppla det till budgetperioden, så det ser vi inte. Jag håller med i sak – det är inte det.

Antingen tar vi bara tillägget av det som jag läste upp muntligen som skriftligt, eller också tar vi en del av den avvikande ståndpunkten, men inte det som handlar om att fokusera på längden på programmet, som råkar sammanfalla med budgeten och det sätt som EU arbetar på.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns en avvikande ståndpunkt när det gäller hur man ser på programmet, längden på det och vad det skulle kunna innebära.

Jag sammanfattar diskussionen genom att konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från KD, M och Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 2 om vaccinstrategi.

Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Jag vill kort informera om att EU-kommissionen vid videokonferensen kommer att lämna information om arbetet med en kommande vaccinationsplan. Inför detta har kommissionen, via ordförandeskapet, distribuerat en informationsnot om hur EU-kommissionen avser att använda medel från EU:s emergency support instrument, ESI, till att säkra tillräcklig tillgång till vaccin för EU:s medlemsstater.

Regeringen stöder kommissionens arbete med vaccinationsplanen i linje med den ståndpunkt som regeringen överlade med socialutskottet om den 4 juni. Vid överläggningen fick regeringen stöd för att se över hur relevanta finansiella system, såsom ESI, kan användas för att påskynda utveckling och godkännande av läkemedel och vacciner för att säkerställa tillgänglighet så snabbt som möjligt. I linje med detta analyserar Regeringskansliet det förfarande som kommissionen redogör för i noten och om det skulle kunna vara aktuellt för Sverige att delta.

Vi måste redan nu förbereda oss för att få tillgång till framtida vaccin för att kunna komma igång med vaccinering så fort detta är möjligt. Regeringen välkomnar internationellt samordnade åtgärder och samarbete på EU-nivå och globalt för att säkerställa att vaccin mot covid-19 tillgängliggörs och att det är grundat på behov, med jämlik fördelning i hela EU och globalt. Det arbete som EU-kommissionen ska informera om vid videokonferensen skulle kunna vara en del i detta.

Regeringen anser inte att det i nuläget är ändamålsenligt att för Sveriges del binda sig till en specifik lösning för att få tillgång till vaccin mot covid-19. Den nationella samordnaren för covid-19-vaccin behöver utarbeta en bred strategi för att Sverige ska få tillgång, och där behöver olika vägar övervägas.

Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Det är intressant att följa utvecklingen och se när vi kan ha ett vaccin på plats. Innan dess skulle det vara intressant att diskutera ifall det är läge att ha ett skarpt europeiskt mål för vaccination av samtliga utsatta grupper för att redan nu sätta ned foten när det gäller hur det ska fördelas runt om i Europa. Risken är annars att det blir stora länder som får förtur och tar de första delarna i stället för att det solidariskt fördelas mellan de olika länderna, så att även små länder får tillgång till vaccin i ett tidigt skede. Frågan är om det är en diskussion som förs, om den är möjlig att föra och om den kan vara en hjälp i arbetet så att man har detta på plats när ett vaccin väl finns.

Vad gäller tillgången på vaccin, när ett sådant finns, är det klart att Europa har en stor andel av tillverkningen av vaccin. Men om det utvecklas i någon av de andra delarna, finns det möjlighet för unionen att

ha licensieringsavtal med andra stora aktörer och på så sätt vara väl förberedd den dag som vi har ett vaccin på plats?

2019/20:57
12 juni

Anf. 29 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Vi moderater har drivit på mycket för ökad testning så att vi får behandling och påskyndar framtagande av ett vaccin. Vi är därför mycket glada för detta och tycker att det är viktigt att vi fortsätter att driva på detta så att det skyndas på så att det blir så bra som möjligt men att vi ändå inte riktigt binder oss nu utan fortfarande är öppna för att hitta det bästa vaccinet. Vi vet också att Sverige ligger mycket bra till när det gäller forskning kring detta. Vi står därför bakom ståndpunkten.

Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Det som man kan säga är att vi förstås är angelägna om detta. Arbetet är inte minst inriktat på att det ska bli en fördelning mellan EU:s samtliga länder just för att det inte ska bli så som Annika Qarlsson beskriver det, att de största länderna förser sig själva. Lika lite vill vi att EU och västvärlden ska ta den största andelen jämfört med andra delar av världen som också har behov av ett vaccin men som inte har samma betalningsförmåga och kanske inte samma grundförutsättningar för produktion av ett vaccin. Denna balans är mycket viktig för Sverige.

När det sedan kommer till riskgrupper har EU inte kommit så långt i sina diskussioner. Jag tror att vi i Sverige kommer att vara angelägna om att vi får ha en vaccinationsplan där vi tar ställning till hur vi vill vaccinera. Vilka behov ser vi beroende på när vaccinet kommer? Hur ser immuniteten ut? Vilka grupper är det fråga om? Vem tål vaccinet, och vem tål inte vaccinet? Fördelningen mellan medlemsstaterna kommer att vara väldigt central. Och det är förstås centralt att hålla ihop detta arbete och att EU håller sig framme. Vi kan alla följa vilken kamp det är globalt för att få tag i ett vaccin och att stimulera forskningen, vilket EU gör och även Sverige för den delen. Men fördelningen mellan länder är viktig, och där är vi på. När det sedan gäller fördelningen i fråga om riskgrupper är vi inte där än, och jag tror att det kanske är mer av en nationell diskussion. Men jag låter det vara osagt.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till Övriga frågor. Vill statsrådet säga någonting där?

Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Nej, jag har ingenting att säga på den punkten.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Då tackar för vi informationen och tackar statsrådet för i dag.

§ 2 Utrikes frågor
Utrikesminister Ann Linde (deltar per telefon)
Återrapport från videomöte den 29 maj 2020
Information och samråd inför videomöte den 15 juni

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesminister Ann Linde välkommen. Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporten.

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Nämnden har fått en skriftlig rapport om den informella videokonferensen den 29 maj. Eftersom några av er kanske inte har haft möjlighet att se rapporten vill jag ge en kort sammanfattning av mötet.

När det gäller Kina fanns det en bred samsyn om vikten av EU-enighet i Kinapolitiken. Årets två planerade toppmöten uppfattades vara av stor vikt för att framföra tydliga EU-budskap. Rådet var även enigt om vikten av att fortsätta samarbeta med Kina om flera globala frågor som klimat och hälsa. I andra frågor, till exempel desinformation och mänskliga rättigheter, konstaterades att EU även i fortsättningen behöver stå upp för sina positioner gentemot Kina.

Vad gäller utvecklingen i Hongkong fanns det starkt stöd för en även i fortsättningen tydlig EU-linje i enlighet med det uttalande som publicerades efter vårt möte.

Jag framhöll vikten av att coronautbrottet inte avleder från EU:s viktiga arbete med Kina överlag. Jag konstaterade att hela EU står inför samma utmaning att balansera vikten av samverkan, handel och dialog med Kina. Man arbetar med mer problematiska frågor om säkerhet, cyber och brott mot de mänskliga rättigheterna.

Vi borde arbeta för ett starkare EU-engagemang på de områden där EU har intressen, som innovation och klimat, och tala klarspråk där vi är oeniga med Kina.

Jag konstaterade att EU har styrkor i förbindelserna med Kina: vår enighet, bredden i EU:s arbete från handel till säkerhetspolitik, samt vårt starka stöd för folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Mänskliga rättigheter måste få bli en viktig del i vår dialog med Kina. Jag var en av de ministrar som tog upp minoriteternas rättigheter, inklusive i Xinjiang.

Jag uppmanade också alla medlemsstater att närvara när rättegångarna mot de gripna ledarna för fackföreningsrörelsen i Hongkong återupptas nästa vecka. Sverige kommer att närvara.

Jag tog upp vikten av fortsatt EU-stöd för vårt agerande i Gui Minhais ärende och vår bedömning att det gagnar hans fall att EU uttrycker detta stöd.

Jag framförde enligt nämndens majoritets önskemål förslag om EU-sanktioner riktade mot Kina med anledning av säkerhetslagen. Inget annat medlemsland gav stöd för förslaget eller kom med några förslag ens i denna riktning. Detta klargjorde också den höge representanten när han fick en fråga om sanktioner på presskonferensen efter mötet med tillägget att han själv inte anser att sanktioner är rätt metod för att reagera på det problem som EU har med Kina och att endast ett land förde frågan.

Som jag förklarade för nämnden inför mötet den 29 maj var jag inte främmande för att diskutera sanktioner i EU. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Att få gehör för en svensk position i ministerrådet i en så svår fråga är ofta en komplicerad process i flera steg. Jag var och kommer fortsätta att vara raka med er i nämnden om de politiska förutsättningarna för agerande i rådet. Jag var tydlig vid vårt möte den 29 maj om att det inte fanns förutsättningar för att få igenom ett förslag om sanktioner. Det fanns inget stöd för det. Genom att frågan togs upp på ett öppet möte utan stöd från de andra har Kina fått en kvittens på att EU inte är berett att gå längre än uttalanden för närvarande. I stället för att EU hade gett en enig signal genom uttalandet den fredagen kunde Kina kassera in att det fanns en oenighet. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 36 PYRY NIEMI (S):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för återrapporten. Jag ville bara tacka för den tydliga kopplingen och berättelsen kring detta ärende om sanktioner som majoriteten i EU-nämnden framförde till statsrådet vid det förra tillfället. Jag beklagar att det inträffade. Det var nog bra för EU-nämnden totalt sett att få höra lite grann om hur realpolitiken fungerar och vad den kan leda till.

Anf. 37 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Jag tackar utrikesministern för återrapporten. Jag kan bara konstatera att jag är nöjd och glad över att EU-nämnden vid det mötet hamnade på rätt sida. Men jag tackar för återrapporten och kanske något slags uppläxning.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till information och samråd inför videomöte den 15 juni 2020. Den dagordningen börjar med aktuella frågor.

Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! En informell videokonferens mellan EU:s utrikesministrar äger rum den 15 juni, och EU:s höge representant Josep Borrell väntas vid inledningen av mötet som vanligt ta upp aktuella frågor.

Rådet kommer att ha en förberedande diskussion inför en videokonferens med USA:s utrikesminister Pompeo. Jag vill understryka att det kommer att bli mycket ont om tid för diskussion med Pompeo. Det är inte säkert att alla medlemsstater får tid att tala på mötet med den amerikanske kollegan, även om Sverige framfört att det borde finnas möjlighet för varje land att få tala.

Eventuellt kommer det att finnas utrymme endast för mycket korta inlägg. I så fall kan Sverige gå samman med andra likasinnade länder där budskap framförs gemensamt. Mot denna bakgrund verkar Sverige också

för att den höge representanten ska ge uttryck för centrala EU-positioner redan i sin inledning.

I den förberedande diskussionen inom EU anser regeringen att det centrala är att så långt som möjligt säkra att EU agerar enigt och tydligt i diskussionen med USA:s utrikesminister. Det finns ingen på förhand avgjord dagordning för samtalet, men vi förväntar oss att bland annat diskutera fredsprocessen i Mellanöstern, covid-19 inklusive desinformationen, Kina och Hongkong samt östliga partnerskapet med fokus på Ukraina.

Vi utgår från att samtalet med Pompeo blir ett tillfälle för EU att understryka den betydelse som vi tillmäter den transatlantiska länken och samarbetet med USA. Detta är självfallet också någonting som vi vill göra från svensk sida.

Det som förenar flera av de substansfrågor som förväntas diskuteras är betydelsen av EU som man förmedlar till USA och den aktörsroll som EU kan spela.

Samtalet med utrikesminister Pompeo äger förstås rum med de senaste veckornas allvarliga utveckling i USA efter George Floyds död på allas näthinnor. Regeringen anser att EU bör ta upp situationen med den amerikanske utrikesministern.

För nära vänner till USA har det varit plågsamt att följa det som hänt. Som nämnden kanske vet hade jag i april ett bilateralt samtal med Pompeo. Det var ett öppet, hjärtligt och rakt samtal som visade att vi även kan tala om svåra frågor. Vi ska samtidigt inte glömma att vi inom EU själva har problem att slåss mot när det gäller rasism.

Kabinettssekreterare Robert Rydberg tog den 3 juni upp oroligheterna i USA med den amerikanska ambassaden och framförde regeringens hållning. Tillsammans med 15 likasinnade länder gjorde Sverige också ett gemensamt uttalande om händelseutvecklingen vid förra veckans permanenta råd i OSSE.

När det gäller covid-19-pandemin finns det många aspekter som är intressanta att diskutera med USA. En sådan är WHO, Världshälsoorganisationen. Regeringen har beklagat att USA har aviserat att man lämnar WHO. Det är viktigt att EU och dess medlemsstater tydligt står upp för WHO och dess betydelse för den globala responsen. Vi välkomnar detta samt att andra aspekter på pandemin diskuteras med Pompeo.

Jag anser också att vi bör diskutera utvecklingen i Kina med USA. Det är naturligt att följa upp Pekings beslut om en ny säkerhetslagstiftning för Hongkong och analysen av vad som kan komma att hända framöver.

Som nämnden vet ser regeringen med största allvar på beslutet. EU har gemensamt konstaterat att beslutet strider mot Kinas internationella åtaganden.

Som underlag för samtalet med USA:s utrikesminister finns den gemensamma hållningen som EU uttalade i samband med vårt ministermöte den 29 maj.

EU står liksom USA bakom principen om ett land, två system för att bevara Hongkongs självstyrande ställning med ett fristående politiskt och juridiskt system i enlighet med Hongkongs grundlag. Det är av grundläggande betydelse att de mänskliga fri- och rättigheterna som Hongkongborna tillerkänts enligt denna lag fullt ut respekteras.

Vid videomötet med den amerikanske utrikesministern kommer jag att lyfta fram regeringens syn på den allvarliga händelseutvecklingen. Det är viktigt att hitta en väg framåt som är tydlig mot Kina men som inte bidrar till att straffa Hongkongborna. Det finns alltså all anledning att fortsätta hålla nära kontakt med USA om utvecklingen.

En annan fråga som det är viktigt att EU diskuterar med den amerikanske utrikesministern är utvecklingen av konflikten mellan Israel och Palestina i och med de planer som presenterats i Israel på att illegalt annektera delar av Västbanken med början tidigast den 1 juli.

Den nytillträdda israeliska koalitionsregeringen har principiellt enats om att en annektering bör ske. Hur och när en annektering ska genomföras är dock ännu en öppen fråga. Diplomatiska ansträngningar fortsätter, och måste fortsätta, för att om möjligt förhindra en sådan utveckling. Samtalet med utrikesminister Pompeo är en del av detta. Jag har tidigare i samtal med Pompeo framfört regeringens ståndpunkt med en direkt uppmaning till USA att agera för att annekteringen inte genomförs.

Min tyske kollega besökte Israel i veckan. Han diskuterade då planerna om annektering och var stenhårt emot en sådan. Han träffade också Palestina och Jordanien i en videokonferens. Jag välkomnar hans engagemang i frågan.

Jag kommer vid ministermötet att verka för att EU agerar på det sätt som vi kom överens om när vi diskuterade läget i maj, att vi bidrar till att aktivt motverka en annektering genom ett tydligt budskap till USA om att EU anser att en annektering skulle vara ett tydligt hot mot en tvåstatslösning och därmed undergräva möjligheterna till långvarig fred mellan Israel och Palestina.

EU bör stå upp för vår sedan länge överenskomna politik, som är förankrad i folkkräkten och i säkerhetsrådets resolutioner. EU bör även betona vikten av en trovärdig återupptagen fredsprocess baserad på överenskomna internationella parametrar som stabilitet i regionen. EU bör bekräfta vårt gemensamma stöd för Israels säkerhet.

Det jag uttryckte senare är EU:s starka reaktion mot den iranske högste ledarens hotfulla uttalanden nyligen – en reaktion som jag också framförde direkt till Irans utrikesminister.

Vid videokonferensen kommer också EU:s östliga partnerskap att kort beröras med särskilt fokus på Ukraina. Här förväntar vi oss att EU:s och USA:s stöd för Ukrainas territoriella integritet och suveränitet ska återbekräftas, inklusive vikten av att upprätthålla våra sanktioner.

Det blir också tillfälle att lyfta fram våra gemensamma ansträngningar för att stimulera reformer. Jag kan nämna att jag i onsdags hade ett bilateralt videomöte med Ukraina, vilket även statsministern kommer att ha senare i dag inför en videokonferens inom östliga partnerskapet den 18 juni. Och vi hade ett utrikesministermöte med östliga partnerskapet i går.

Jag avser också att ta upp en fråga som nämnden är väl förtrogen med, nämligen USA:s besked om att de lämnar Open Skies-fördraget. Regeringens budskap är att vi vill att USA omprövar sitt beslut inom det halvår innan det träder i kraft på grund av den skada som ett utträde skulle orsaka den europeiska säkerhetsarkitekturen.

I går kväll nåddes vi av informationen att president Trump fattat ett långtgående beslut som är riktat mot ICC, den internationella brottmålsdomstolen, och dess medarbetare. Utrikesminister Pompeo ges

möjligheter att införa ekonomiska sanktioner mot ICC-personal som medverkar i utredningen med bäring på USA.

Vi kommer att noga analysera beslutet och konsekvenserna tillsammans med våra EU-partner. Men jag vill redan nu konstatera att innehållet är allvarligt och djupt bekymmersamt. Inom EU är vi glasklara i vårt stöd för den internationella brottmålsdomstolen ICC och dess oberoende. Det sa också höge representanten i en första reaktion på beslutet i går. Han sa också att han tänker ta upp frågan i utrikesrådet, vilket jag välkomnar.

Jag tycker att frågan bör tas upp med Pompeo på måndag och kommer att föreslå det om inte höge representanten själv gör det. Vi kommer också att ta upp frågan med USA från svensk sida.

Anf. 40 ORDFÖRANDE:

Jag tror att vi alla förstår utmaningen med att hinna med alla dessa områden på 90 minuter. Jag vill att nämndens ledamöter noterar att vi nu behandlar alla frågorna, 2, 3 och 4, på en gång, så jag kommer sedan att sammanfatta dem i klump.

Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M):

Tack, utrikesministern, för föredragningen! Det är delikat – det är nästan någon variant av På minuten – att möta 27 utrikesministrar med Pompeo och få allt sagt som man vill.

Vad gäller ståndpunkterna framförde vi i går på utrikesutskottets möte synpunkter på vad vi tycker borde komma till. Jag noterar att utrikesministern poängterar värdet av att diskutera USA:s kritiserade uttråde ur WHO. Det är väl en av de mest angelägna frågorna just nu att på EU-nivå diskutera med Amerikas utrikesminister.

Samtidigt finns det en viss tonalitetskillnad i de olika ämnena. Jag tänker då på frågan om rasism och polisvåldet i USA kontra hur man formulerar sig vad gäller Hongkong och vad gäller Israel. Det är detaljerade och specifika formuleringar vad gäller de båda demokratierna USA och Israel, samtidigt som det är något mindre specifika formuleringar om Hongkong. Om det är en lärdom av det som utrikesministern återberättade om sanktionsdiskussionen på förra punkten eller ej kan jag inte bedöma. Men det känns något förmätet att gå in och läxa upp USA för att den polis som redan sitter häktad inte skulle hanteras enligt rättsstatens principer. Och Pompeo kan knappast beskyllas för att icke vara en rasismbekämpare.

Jag tycker att meningen i början på ståndpunkten under punkt 4 bör kortas av och lyda enligt följande: Vidare gör de senaste veckornas händelseutvecklingar det angeläget, också inom nära relation, att ta upp vikten av att alla dimensioner av rasism bekämpas.

Det innebär att man inte behöver gå in i detaljerade frågor om det som står under den punkten. Dessutom kan denna fråga innefatta fler dimensioner av detta.

Detta är vår signal, och jag hoppas att utrikesministern gillar den.

Anf. 42 LUDVIG ASPLING (SD):

Det finns ganska mycket att kommentera här, men med hänsyn till tiden tänker jag begränsa mig till en punkt. Det gäller detta med det dödliga polisvåldet som används i USA.

När man tar upp en sådan fråga undrar jag om det finns några skäl att anta att dödligt polisvåld som inte är rättfärdigat inte utreds eller att folk inte ställs till ansvar. Det händer ju ganska ofta att personer som begår den här typen av gärningar och använder oförsvarligt våld faktiskt sätts i fängelse, även poliser som gör det i tjänst. Jag undrar därför om statsrådet har någon anledning att anta att detta inte skulle fungera.

En annan sak som man kan fundera lite grann på är varför man väljer att lyfta upp den här frågan just nu. Jag tycker att det vore lämpligt om man baserade sina diplomatiska ansatser på någonting annat än det som står i medierna. När det gäller hur det dödliga våldet av polisen i USA har utvecklats under de fem senaste åren, under den förra administrationen, alltså under Obamas presidentskap, dödades i snitt 527 ½ person per år i samband med polisingripanden. Siffran för 2017–2019, alltså under Trumps presidentskap, har mer än halverats. Då frågar jag mig varför man väljer att lyfta upp det här nu, när trenden går i rätt riktning. Mig veterligen har man ju inte lyft upp det här tidigare, framför allt inte under Obamas tid vid makten.

Jag undrar också om man kommer att gratulera Pompeo till att det dödliga polisvåldet drastiskt har minskat under nuvarande presidentskap – det är också en intressant fråga. Det borde man göra om man verkligen brydde sig om det här.

Anf. 43 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! Som sagt är det en stor utmaning tidsmässigt både för oss nu och även, antar jag, på mötet med Pompeo.

Jag ska börja med att säga att jag stöder Moderaternas alternativa skrivning.

När det sedan gäller frågan om det som står i texterna pågår det ju nu samtal med USA, så det kanske inte behöver vara så stor diskussion om själva inriktningen i frågan om just Mellanöstern. Men som ministern vet har vi emellanåt lite olika åsikter när det gäller Mellanösternprocessen. Eftersom det står om Israels legitima säkerhetsbehov i regeringens ståndpunkt hade vi helst sett att det också hade stått att de palestinska brotten mot folkrätten, såsom raketbeskjutning mot civila, måste fördömas.

I skrivningen om tvåstatslösningen och om att återuppta fredsprocessen menar vi att man borde ha haft en skrivning med en maning till båda parterna att komma till förhandlingsbordet.

Slutligen när det gäller frågan om Unrwa skulle man också kunnat ha någon typ av skrivning om att kritiken mot Unrwa måste tas på allvar.

Detta är tre saker som jag hade velat se. Särskilt skulle jag vilja ha in i texten att man ska mana både parter att komma till förhandlingsbordet. Annars anmäler jag en avvikande mening just i den delen.

Anf. 44 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet tycker att de frågor som regeringen tar upp är viktiga och att regeringen har landat i bra och rimliga ståndpunkter.

Vi tycker att det är väldigt viktigt att ta upp rasismen, polisvåldet och överlag den stora diskrimineringen av svarta i USA. Frågan står på dagordningen, och det vore därför märkligt att inte lyfta fram den.

Det är också rimligt att i det här sammanhanget ta upp Israels förberedelser för att helt och hållet illegalt annektera delar av Västbanken. Eftersom USA har en president som backar upp den här politiken tycker jag att det är väldigt viktigt att markera mot den. Det är inget allmänt Mellanösternmöte, men den här annekteringen förbereds ju nu och kommer att ske i närtid med USA:s benägna stöd. Det är därför som jag tycker att det är helt rimligt och viktigt att ta upp den i det här sammanhanget.

Som har sagts tidigare är det enormt viktigt att ta upp och kritisera utträdet ur WHO och tillbakadragandet av pengar. Det är extremt olyckligt, och det måste sägas klart och tydligt.

Vi står bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 45 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag börjar med Hans Rothenberg och frågan om utträdet ur WHO, som naturligtvis är väldigt viktig. Jag tycker inte att vi inte har tagit upp situationen i Hongkong tillräckligt hårt. Det är viktigt att ta upp alla frågor när man ser problem.

Både Hans Rothenberg och Désirée Pethrus tycker att man bör ändra lite i ståndpunkten och lägga till alla aspekter på rasism och ta bort en del av det som står om exakt polisvåld, och jag har inga problem med det. Jag har tagit upp frågan direkt med Pompeo. Vi kan här gå KD:s och M:s förslag till mötes.

Svaret till Ludvig Aspling är att jag inte kommer att gratulera Pompeo.

När det gäller Jens Holms fråga är annekteringen naturligtvis en av de viktigaste frågorna. Därför tycker jag inte att det i nuläget är läge att ta upp Unrwa. Vi kommer inte att hinna ta upp något specifikt. Det gäller därför att prioritera det som är allra viktigast när vi nu får träffa Pompeo, och det är att föra fram att annekteringen måste stoppas för att man ska kunna gå tillbaka till tvåstatslösningen.

Givetvis ska båda parter vara med. Vi tror inte att man kan ha förhandlingar med *en* part. It goes without saying. Jag tycker inte att jag behöver säga en sådan självklarhet under den eventuella minut som jag får. Men självklart måste både Israel och Palestina förhandla om Israel och Palestina.

Anf. 46 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har lite synpunkter, framför allt om en sak. Där har jag en avvikande mening. Det gäller det stycke där det står: ”I mötet med USA finns det anledning att betona vikten av en återupptagen fredsprocess för stabiliteten i den bredare Mellanösternregionen.”

Där skulle jag gärna vilja göra ett tillägg, eftersom man nu pratar om att det är svårt att få parterna till förhandlingsbordet. Jag tycker att man också ska försöka få USA att mana båda parterna att komma till förhandlingsbordet. Det är en skrivning som jag skulle vilja lägga till: att mana båda parterna att komma till förhandlingsbordet.

Anf. 47 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag glömde Unrwa. Vår ståndpunkt är naturligtvis att Unrwa inte kan spela en konstruktiv roll så som det fungerar i dag. Det finns en enorm mängd bevis för att Unrwas skolor drillar barn till att bli antisemitiska terrorister – man kan titta på skolböcker och sådant. Det är helt uppenbart för varje tänkande människa att Unrwa i dagens läge inte uppfyller sitt mandat att hålla sig opartisk i konflikten. Därför har vi en avvikande mening om detta.

Anf. 48 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag tänker inte, Désirée Pethrus, ägna tid åt att säga till Pompeo att han ska mana båda sidor. Jag anser att det är en självklarhet. Jag noterar att det blir en avvikande mening där.

När det gäller Ludvig Aspling och Unrwa anser jag att jag själv är en tänkande människa. I FN:s generalförsamling i december i fjol var röstsiffrorna 169 för och 2 emot Unrwas mandat, och jag tror att det bland dessa 169 ministrar finns en rad tänkande människor. Jag tänker alltså inte heller ta upp detta.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Kristdemokraterna vad gäller att mana båda parterna till förhandlingar i konflikten mellan Israel och Palestina och en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna som gäller Unrwa.

Med det är vi färdiga med samrådet med utrikesministern för i dag.

§ 3 Konkurrenskraft – Inre marknad och industri
Statsrådet Anna Hallberg
Återrapport från videomöte den 27 februari 2020
Återrapport från videomöte den 20 mars 2020
Information och samråd inför videomöte den 12 juni 2020

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Välkomna hit, statsrådet Anna Hallberg och medarbetare! Det är trevligt att se er på andra sidan bordet, så här i dessa tider.

Vi börjar som vanligt med återrapport.

Anf. 51 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru ordförande! Vi har ett konkurrenskraftsrådsmöte i eftermiddag som jag kommer att delta i, och det är två dagordningspunkter i dag.

Jag tänkte först fråga om det finns några frågor om förra mötet.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Just det, återrapporten är utskickad. Vi tackar för återrapporten.

Vi går vidare till information och samråd inför videomötet i eftermiddag.

Anf. 53 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Den första dagordningspunkten är en diskussionspunkt, Återhämtningspaketet: Grön och digital omställning som drivkrafter för en europeisk återhämtning och stärkande av europeiska värdekedjor.

Det är alltså en diskussionspunkt, som jag sa, om det återhämtningspaket som EU-kommissionen presenterade den 27 maj och som inkluderar ett reviderat arbetsprogram för kommissionen, en återhämtningsfond samt en reviderad flerårig budgetram.

I diskussionen på den informella videokonferensen för EU:s inre marknads- och näringsministrar avser regeringen att framföra sina prioriteringar i det kommande återhämtningsarbetet.

Finansministern överlade den 4 juni med finansutskottet om kommissionens förslag till återhämtningsinstrument. I den överenskomna ståndpunkten sägs bland annat att EU:s ekonomiska åtgärder till följd av covid-19, inklusive för att stödja återhämtningen, bör vara temporära, välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva. Stöd bör så långt som möjligt bygga på existerande instrument och befintliga finansieringsformer och inte på nya egna medel samt inriktas på de delar av EU som har störst behov.

Samråd med EU-nämnden i den frågan ägde rum den 5 juni inför informellt videomöte med EU:s finansministrar.

Kommissionens återhämtningspaket är brett och spänner över många områden. Därför vill jag poängtera att inom ramen för konkurrenskraftsrådet i eftermiddag behandlas enbart de delar som berör inre marknads- och industriaspekter.

Coronapandemin har utmanat Europeiska unionen på nya sätt. De sociala och ekonomiska följderna är omfattande, och en ambitiös insats krävs för att trygga medborgarnas välfärd och för att återskapa ekonomisk tillväxt i Europa.

Regeringen anser att återhämtningen ska skynda på den digitala omställningen samt omställningen till en klimatneutral och cirkulär ekonomi. Regeringen anser vidare att grunden för återuppbyggnad bör vara att återställa och fördjupa den inre marknaden. En väl fungerande inre marknad är en garanti för EU:s välfärd. Därför är det viktigt att trygga och stärka den inre marknaden. Detta inbegriper ett starkare fokus på genomförande av befintlig EU-lagstiftning.

Återhämtningsplanen bör vidare beakta genomförandet av den gröna given och det marspaket som kommissionen presenterade tidigare under våren.

Den internationella handeln måste spela en central roll i att övervinna coronakrisen och stödja återhämtningsprocesser både i EU och globalt. EU:s roll som försvarare av multilateralt samarbete och fri regelbaserad handel är avgörande i dessa tider med protektionistiska tendenser.

Regeringen menar att EU:s öppenhet är nyckeln till EU:s konkurrenskraft. Det är viktigt att diskussionen om Europas strategiska autonomi inte leder till protektionism. I stället ser vi att strategisk resiliens är ett bättre begrepp. Det är bättre att tala om detta och att då satsa på att stärka och diversifiera leveranskedjorna. Den processen bör drivas av företagen själva, som vet vilka behoven är och var eventuella sårbarheter finns.

Handel och öppenhet gör det enklare för våra företag att utveckla nya klimatneutrala teknologier, varor och tjänster. Det kommer att bidra till en global grön omställning, skapa exportmöjligheter och göra återhämtningen mer motståndskraftig.

Regeringen anser vidare att en digital omställning är ett viktigt centralt verktyg för att nå den gröna omställningen. En digital omställning hjälper företag att diversifiera sina produktionslinjer genom att de lättare kan hitta digitalt avancerade europeiska samarbetspartner och leverantörer.

Åtgärderna bör också beakta tjänstesektorns potential och möjligheter, då tjänster löper horisontellt över alla sektorer och har drabbats särskilt hårt av nuvarande kris. Samtidigt har tillhandahållandet av tjänster på den inre marknaden redan före krisen hämmats av många kvarvarande hinder. Tjänsters fria rörlighet är en omistlig del av den inre marknaden.

Vid den informella videokonferensen förväntas ett gemensamt ministeruttalande tas fram. Ordförandeskapets utkast till ministeruttalande har bifogats. Regeringen avser att ställa sig bakom det uttalandet.

Anf. 54 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag förstod på utskottet att det hade varit en diskussion kring budgetära frågor, och precis som statsrådet själv tog upp var det överläggningar här förra fredagen om detta. Det är bra att alla statsråd och hela regeringen säger samma sak när det gäller det här – det är jag helt nöjd med.

Det som sas här var väldigt mycket mer än det som står i det skriftliga underlaget. Jag instämmer till fullo, tror jag. När jag läste den skriftliga ståndpunkten kände jag möjligtvis att den var lite bakvänd eller vad man ska säga. Det är inte något fel i det som står där och absolut inte heller i det som handelsministern sa här i dag. Men som handelsministern själv sa är en väl fungerande inre marknad en garanti för välfärd. Då tyckte jag att ståndpunkten var lite bakvänd, som sagt.

Vi pratar jämt om frihandel och så vidare, men i synnerhet under denna kris har vi pratat om hur viktigt detta är. Kommissionen har också sagt att det nu handlar om att fördjupa och förstärka den inre marknaden. Då tyckte jag kanske att man skulle börja i den änden och sedan lägga på frågan om hur vi ska göra det, grön omställning, digitalisering och så vidare.

Men jag är helt nöjd med det som sas här i dag. Möjligtvis skulle jag vilja lägga till en sak. Det är en sak som vi brukar prata om när vi pratar om vilka åtgärder som ska sättas in. Det handlar om att se till att det är rätt åtgärder och att vi kan utvärdera dem, så att det inte kastas pengar åt fel håll eller i sjön.

Anf. 55 JENS HOLM (V):

Jag instämmer fullt ut i det ministern sa om att återställnings- eller omstartsprogrammet måste bidra till klimatomställningen. Det vore förödande ifall vi skulle upprepa gamla misstag och hålla oss kvar i en fossil ekonomi.

Jag hörde inte ministern nämna miljöskadliga och fossila subventioner. Det brukar vara en fråga som Sverige lyfter. Jag undrar om det är någonting som ministern tycker är lämpligt att göra. Jag tycker i alla fall att det känns lämpligt att i detta sammanhang driva att EU och medlemsstaterna måste verka mycket tydligare för att man ska fasa ut miljöskadliga subventioner.

Ministern fokuserar mycket på den inre marknads funktion. Samtidigt ser vi i en kris att den inre marknaden också har stora problem. Jag tänker på en sådan sak som statsstödsreglerna, som man nu har satt ur funktion. Man säger att i en kris måste man få tillämpa statsstöd och gå in med stora offentliga subventioner och annat.

Jag undrar ifall ministern tycker att det i detta sammanhang kan vara en god idé att lyfta frågan om statsstödsförbudet. Är det rimligt att man har en mer flexibel syn på statsstöd, till exempel vad det gäller klimatomställningen? Det är fullt rimligt att tänka sig att den fordrar en mycket större offentlig intervention om den verkligen ska bli effektiv.

Anf. 56 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången! Det var många bra delar som statsrådet lyfte fram i sin föredragning nu i EU-nämnden. Hon upprepade även en del från det samråd som vi hade förra veckan.

Vi uppskattar mycket tydligheten om att man ska få tillbaka funktionssättet på den inre marknaden och att målet måste vara att komma till strategisk resiliens i stället för autonomi. Detta kommer att vara oerhört viktigt för att vi ska få den inre marknaden att fungera på ett klokt och bra sätt. Det är ett viktigt verktyg för att vi ska kunna återhämta oss efter denna kris.

Det som jag skulle vilja trycka på också är användning av den gröna omställningen som ett verktyg och att det är viktigt att det blir en självklarhet och ett sätt att ta sig framåt från där vi befinner oss nu och går i takt med återuppstarten.

Jag instämmer i statsrådets föredragning här i dag.

Anf. 57 CAMILLA BRODIN (KD):

Ordförande! Tack statsrådet för en bra föredragning!

Vi hade den här frågan uppe tidigare i veckan i näringsutskottet och samtalade då mycket om de budgetära frågorna. Det var jättebra att du förtydligade här att det inte har någonting med det att göra och att det också är fokus på den inre marknaden.

Vi ställer oss bakom detta.

Anf. 58 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Tack för en mycket bra redogörelse!

Jag vill säga att Miljöpartiet står bakom regeringens ståndpunkt att det är viktigt både med den inre marknaden och med den gröna återuppbyggnaden. Som det ser ut i nuläget är ekonomisk utveckling och grön återuppbyggnad ingenting som står i motsats till varandra, utan många företag ligger långt fram på det här området. Vi anser att det är mycket bra att de går hand i hand.

Anf. 59 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Tack så mycket, statsrådet, för föredragningen!

Jag har fått med mig från näringsutskottet och min kollega att det var andra punkter som skulle diskuteras. Jag tycker att det här var ett bra förtydligande, så vi är nöjda med det här så här långt, även om vi är väldigt oroade för delar, till exempel MFF:en och återhämtningsfonden. Men det som togs upp här i dag var okej.

Anf. 60 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Tack för bra frågor och för mycket starkt stöd när det gäller att fördjupa och förstärka den inre marknaden och när det gäller att fokusera på digital och hållbar återhämtning.

Jag har några kommentarer och naturligtvis svar på frågor.

När det gäller Jessika Roswalls fråga måste åtgärderna absolut kunna utvärderas för att veta att vi vidtar rätt åtgärder. Det finns också en skrivning i förslaget från kommissionen att man behöver ha en benchmarking. Vi behöver förtydliga att det handlar om att också utvärdera åtgärderna och eventuellt justera dem om de inte är så effektiva som vi har tänkt oss. Det är en viktig del i återhämtningsplanen.

När det gäller omstart, Jens Holm, som bidrar till klimatomställningen och miljöskadliga subventioner till fossila bränslen och så vidare är det här en del av januariavtalet. Vi ska fasa ut klimatskadliga stöd. Det är punkt 4 i januariavtalet. Regeringen driver detta på flera områden, och jag bejakar att det är en viktig fråga att driva även inom ramen för EU.

När det gäller den inre marknads funktion och med betoning på statsstödsregler, som Jens Holm också frågade om, ser kommissionen över det här regelverket och de centrala delarna i statsstödsramverket vart sjunde år. Det är en kontinuerlig process. Sedan har de tillfälliga ramverken för statsstöd kommit, som vi alla känner till, med anledning av coronakrisen, vilket har varit välkommet och nödvändigt. Det är naturligtvis viktigt att det fortgår så länge som det är nödvändigt på grund av krisen, men det är också avgörande att reglerna för konkurrens och statligt stöd förblir strikta och effektiva. Man måste tillåta ett effektivt ingripande i konkurrensbegränsande förfaranden och säkerställa lika villkor för medlemsstaterna. Det här är en balans som är viktig att bevaka när krisen fhas ut och vi kommer in i ett normalläge igen.

2019/20:57
12 juni

Det där är en balans som vi måste bevaka från Sveriges sida och från regeringens sida så att den inre marknaden fungerar fullt ut.

Utöver detta noterar jag att det väl inte var några fler frågor utan mer ett stöd för vårt ställningstagande här.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi har en punkt som heter Övriga frågor.

Anf. 62 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Den andra punkten på dagordningen är en informationspunkt som handlar om Tysklands ordförandeskap där man kommer att redogöra för sin planering av sitt ordförandeskap. Det är alltså en ren informationspunkt.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och för i dag. Trevlig helg när den kommer efter videomötet!

Anf. 64 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Tack så mycket – detsamma!

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Nämnden går vidare till samråd med försvarsminister Peter Hultqvist.
Har vi försvarsministern med oss?

Anf. 66 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Svar ja.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Välkommen hit! Vi börjar med återrapporten. Finns det någonting att säga där?

Anf. 68 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Vid försvarsministermötet den 12 maj diskuterade vi försvars- och säkerhetspolitiska implikationer av covid-19. Ministrarna var eniga om att den nationella försvarsmakten har en viktig roll i att stötta civila myndigheter i kris. Vi diskuterade också pandemins påverkan på EU:s militära insatser och träningsmissioner och behovet av fortsatt närvaro i insatsområdena.

Samtidigt underströk ministrarna vikten av att säkerställa hälsan hos EU:s utsända personal och att det går att utföra uppdrag på ett säkert sätt.

EU och Nato är partner och står inför likartade och gemensamma utmaningar, bland annat när det gäller desinformation i samband med coronapandemin. Vi diskuterade vikten av samverkan och strategisk kommunikation i arbetet med att möta och hantera denna desinformation.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten.

Vi går in på samrådet inför videomötet. Det finns en punkt som heter Aktuella frågor, men sedan handlar punkt 3 om arbetet med EU:s militära insatser och träningsmissioner.

Jag vet inte om det finns någonting att säga under punkten Aktuella frågor, men om det gör det kan försvarsministern ta det nu.

Anf. 70 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

På dagordningen för FAC försvar den 16 juni har vi tre punkter: arbetet med EU:s militära insatser och träningsmissioner, försvarsinitiativen med fokus på Pesco och arbetet med koherens och samordning av resurser i pandemins spår.

Skriftligt samråd med riksdagen kommer att ske i särskild ordning med anledning av rådsslutsatser om säkerhet och försvar samt rådsrekommendationer om implementeringen av Pesco.

Under den första dagordningspunkten förutses en diskussion om insatser och missioner. Ministrarna förväntas diskutera erfarenheter från covid-19 i ett insatsperspektiv och frågor kopplade till styrkegenerering.

Regeringen anser att det även i fortsättningen är viktigt att stärka EU som en säkerhetspolitisk aktör genom att utveckla och bidra till EU:s förmåga att genomföra militära operationer. Regeringen har därför drivit frågan om att de stora vakanser som råder i insatserna behöver ses över och hanteras genom användning av informella bemanningssamtal, så kallade force sensing.

Regeringen välkomnar också fortsatt koordinerad hantering av effekterna som covid-19 har på EU:s insatser och träningsmissioner. Regeringen avser att betona vikten av att EU:s krishanteringsinsatser även under rådande omständigheter och så långt det är möjligt med hänsyn till liv och hälsa fortsatt fungerar och inte avslutas.

Berörda myndigheter följer noga utvecklingen av covid-19 i de områden där Sverige har militär personal.

Anf. 71 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru ordförande! Jag sa redan i går i försvarsutskottet när det gäller den sista meningen om berörda myndigheter att jag tror och tycker att det skulle ha en större vikt om man skrev i ståndpunkten att det är regeringen som följer utvecklingen av covid-19 och inte berörda myndigheter. Annars kan man få uppfattningen att viktiga saker delegeras bort, och jag tror att vi behöver ha en tydlighet i det här gentemot våra kompisar i Europa.

Anf. 72 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Ordförande! Vi tycker naturligtvis att det är bra att göra krafttag i fråga om just covid-19-problematiken när det gäller de här insatserna och träningsmissionerna. Däremot vill vi anmäla en avvikande mening gällande den svenska ståndpunkten. Det handlar om utvecklingen av EU:s egen militära förmåga, vilket också avser militära insatser och träningsmissioner, som vi avvisar och inte står bakom.

Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

När det gäller det sista inlägget har jag inga kommentarer.

När det gäller det första inlägget ska jag se till att göra den markeringen. Det är ju självfallet så att regeringen noga följer utvecklingen av covid-19, men vi använder oss av myndigheterna. Jag ska göra den markeringen.

Anf. 74 ORDFÖRANDE:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 4 om försvarsinitiativen.

Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Andra punkten på dagordningen för ministermötet är säkerhets- och försvarsfrågor med fokus på Pesco och koherens mellan försvarsinitiativen. Regeringen stöder arbetet med koherens mellan försvarsinitiativen så länge initiativens olika legala grunder respekteras. En koherent implementering av försvarsinitiativen möjliggör utnyttjande av synergieffekter. Därtill är det viktigt att försvarssamarbete är

komplementärt och ömsesidigt stärkande med Nato och andra regionala och multilaterala samarbeten.

2019/20:57
12 juni

Vid mötet förutses ministrarna referera till förhandlingarna om tredjelandsdeltagande i Pescoprojekt. Regeringen understryker även i fortsättningen att samarbete med strategiska partner utgör en viktig del för att stärka europeisk säkerhet och förmåga. Det är en olycklig signal till partner att man inte nått en lösning för deltagande för tredjeland i Pescoprojekt.

Anf. 76 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket, statsrådet, för redovisningen!

I den skriftliga ståndpunkten som vi har fått utsänd finns ett ordval som jag skulle vilja ha belyst. Man säger att det fortsatta arbetet med att öka koherensen även måste ta nationella förutsättningar och resurser i beaktande. Sedan fortsätter det med ”samt vikten av att arbetet är komplementärt”.

Jag skulle vilja ha ett förtydligande av vad man menar med just beaktande av nationella förutsättningar och resurser. Detta för att göra tydligt att det inte skulle innebära en brasklapp så att man så att säga kan ”baila” ut från att delta fullt ut i Pesco. Liberalerna är väldigt tajta när det gäller Pescofrågan, som statsrådet vet.

Jag vill bara säkerställa att det inte är någon brasklapp från statsrådets sida om att Sverige kan ta bakvägen ut när det gäller samarbeten.

Anf. 77 JENS HOLM (V):

Jag tycker som Tina Acketoft i den här frågan men helt och hållet tvärtom. Vi i Vänsterpartiet vill inte ha någon fortsatt implementering av Pesco, och vi vill inte att EU ska utvecklas till en militär union, vilket vi tycker att EU gör just nu.

Jag anmäler därmed en avvikande mening med hänvisning till detta som jag just sagt.

Anf. 78 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru ordförande! Här tänker jag faktiskt ge regeringen lite beröm.

Vi har ju i samtal med försvarsministern tillsammans med andra partier ofta tagit upp just tredjelandsproblematiken. Svensk försvarsindustri, som har en ägarbild med både brittiska och amerikanska delägare, riskerar att missgynnas i Pescosamarbetet om man inte löser tredjelandsproblematiken.

Jag uppfattar att regeringen driver den frågan, och jag vill att man ska fortsätta göra det och rapportera tillbaka till försvarsutskottet och EU-nämnden som man har gjort. Men jag vill ändå ge beröm.

Anf. 79 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru ordförande! Jag vill också bara tacka försvarsministern för att han är så tydlig vad gäller tredjelandsproblematiken. Vi ger honom vårt fortsatta stöd i att kämpa för den frågan.

Anf. 80 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det är glädjande att vi är så många – jag hoppas att det är allihop – som är överens om att vi måste driva detta med tredjeland inom ramen för Pesco. Det är ett grundläggande svenskt intresse. Det vore rent fel om vi inte intog den ståndpunkt som vi gjort, för här handlar det om att de industrier vi har i Sverige ska ha likvärdiga förutsättningar som dem man har i övriga Europa. Den punkten kommer vi att fortsätta driva.

När Finland var ordförande i EU hade de ett kompromissbud som skulle ha kunnat accepteras, men så blev det inte.

Kroatien har under sin tid försökt lite grann, men det har inte lett till särskilt mycket.

Jag markerade detta senast i går för Tysklands försvarsminister. De blir ju snart ordförande i EU, och jag hoppas att de kan ta tag i detta igen så att vi kan få en ände på den diskussionen.

Det finns inga bakvägar ut i det här. Det är inget som existerar i sammanhanget. Vår inställning är att vi ska ha Pesco men att det ska utformas på ett sådant sätt att det inte är diskriminerande för vissa typer av industrier eller kopplingar, utan det ska vara likvärdiga villkor.

Sedan vill jag bara säga att när det gäller försvarsfrågor är de nationella besluten styrande för hur utvecklingen blir. Det är alltså inte överstatliga beslut som styr detta, utan det är nationella beslut.

Anf. 81 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Jag tänkte bara försäkra mig om att det jag sa tidigare gick fram. Jag kopplades bort; jag tror att jag råkade stänga ned av egen förskyllan, så jag tänkte bara kolla att allt gick fram.

Anf. 82 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Jag hörde Sällström hela tiden. Jag noterade att han tydligt markerade att han tycker att vi ska driva tredjelandsfrågan, och det tackar jag för.

Anf. 83 ORDFÖRANDE:

Det beror lite på var du avslutade ditt resonemang, Sven-Olof Sällström. Det vi hörde lät positivt. Jag har i alla fall inte uppfattat någon avvikande ståndpunkt från dig.

Anf. 84 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Nej, det var bara beröm.

Anf. 85 ORDFÖRANDE:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till punkten som heter Samordning av resurser i pandemins spår.

Anf. 86 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Den tredje punkten handlar som sagt om pandemin.

Regeringen välkomnar en analys av de försvars- och säkerhetspolitiska konsekvenserna och vilka lärdomar som kan dras av pandemin. Samtidigt understryker regeringen behovet av att bibehålla fokus på den

överenskomna inriktningen och genomförandet av befintliga åtaganden med militära kärnuppgifter.

Regeringen kommer även att fortsätta betona vikten av samarbete och gemensamma lösningar i EU och med partner för att hantera konsekvenserna av coronaviruset.

Som nämnts står EU och Nato inför gemensamma utmaningar när det gäller bland annat desinformation, vilket gör det naturligt och viktigt att samverka och samarbeta exempelvis i hanteringen av hybridhot.

När det gäller de försvarsrelaterade frågor som är kopplade till övergripande förhandlingar om nästa långtidsbudget, den fleråriga budgetramen MFF, har Sverige en generellt budgetrestriktiv linje. Detta måste vi hålla oss till även när det rör försvarsfrågorna. Samtal och diskussioner om EDF, EPF och militär rörlighet bör inte föregripa MFF-beslutet.

Anf. 87 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Vi har ett medskick. När man analyserar de inledande faserna och hur resurser ska samordnas i pandemins spår måste man ha med sig att Tyskland och Frankrike – två av EU:s portalländer, kan man väl kalla dem – uppträdde väldigt protektionistiskt i början. Detta så att man inte lägger alla ägg i samma korg utan håller öppet för att vi ska ha egen förmåga.

Anf. 88 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det är klart att det som Sällström säger, den dimensionen, är en realitet. Slutsatsen av det, och det har jag sagt också i andra sammanhang, är att ansvaret för den grundläggande beredskap som krävs i den här typen av lägen inte kan vara enbart en EU-fråga. Det måste också finnas en stark nationell dimension. Där har vi en hel del att göra inför framtiden. Det är en annan diskussion, men det är ändå värt att säga.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Har försvarsministern önskemål om att säga något mer?

Anf. 90 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Ja, det är väl det att i samband med FAC försvar hålls även Europeiska försvarsbyråns styrelsemöte i försvarsministerformat. Den här gången kommer man att föra en övergripande diskussion om EDA:s roll i de olika försvarssamarbetena.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den informationen.

Då tackar vi försvarsministern för i dag.

2019/20:57

12 juni

---

§ 5 Transport, telekommunikation och energi
Statsrådet Anders Ygeman (deltar per telefon)
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport,
telekommunikation och energi den 4 december 2019
Återrapport från videomöte den 28 april 2020
Information och samråd inför videomöte den 15 juni 2020

Anf. 92 ORDFÖRANDE:

Välkommen, statsrådet Anders Ygeman!

Då går vi i raskt tempo vidare till återrapporterna. Finns det något att säga om detta?

Anf. 93 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Nej, om ni inte absolut vill ha en återrapport. Det finns ett skriftligt underlag.

Anf. 94 TINA ACKETOFT (L):

Jag har en fråga om återrapporten som jag skulle vilja ha klargjord av statsrådet.

Vi har läst en bifogad rapport som visar att man har diskuterat både förnybar energi och kärnkraft specifikt. Tydligt har statsrådet då missat att hänga på ett antal länder som bland annat underströk kärnkraftens betydelse i energiomställningen. Det är mycket märkligt, kan man tycka, eftersom den frågan nyligen var uppe för diskussion i EU-nämnden under ganska mycket buller och bång.

Sverige har också en tydlig linje som säger att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraft och förnybara energislag, ska användas effektivt i Europas klimatomställning. För den som vet det är det anmärkningsvärt om det verkligen var så att Ygeman inte anslöt sig till de länder som lyfte fram kärnkraftens betydelse eller åtminstone tydliggjorde Sveriges ståndpunkt.

Jag vill gärna höra lite mer om detta. Är det vi som har missuppfattat? Lyfte statsrådet verkligen fram den svenska ståndpunkten?

Anf. 95 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ordförande! Jag höll mig till den ståndpunkt som är förankrad i EU-nämnden och Sveriges riksdag om fossilfria energislag men också till att vi inte argumenterar för det ena eller det andra energislaget.

Sedan får man komma ihåg att i återrapporteringen som ni får grupperar man frågorna, och då kan det se annorlunda ut än det var i själva debatten. Men jag har hållit mig till den svenska ståndpunkten.

Anf. 96 ORDFÖRANDE:

Då tackar vi för återrapporten.

Vi går vidare till punkten som heter Ekonomisk återhämtning och den gröna given: Energiomställning och tillväxt.

Anf. 97 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ordförande! Vid det informella videomötet kommer det att hållas ett åsiktsutbyte om ekonomisk återhämtning och den gröna given med fokus på energiomställning och tillväxt.

Det kroatiska ordförandeskapet har tagit fram ett underlag med frågor som vägledning för diskussionen. De handlar om medlemsstaternas investeringar de kommande två åren i en kontext av ekonomisk återhämtning samt utmaningar vad gäller möjligheten att stödja energiinvesteringar genom EU:s återhämtningspaket.

I åsiktsutbytet avser regeringen att framföra att den pågående krisen och åtgärder för återhämtning av ekonomin måste hanteras parallellt med åtgärder för att motverka klimatförändringarna.

Regeringen menar att investeringar i energiomställningen kan bidra till tillväxt och konkurrenskraft, då efterfrågan på nya produkter och tjänster för ett fossilfritt energisystem ökar.

Regeringen menar även att den gröna given måste omsättas i konkreta beslut om reviderade energi- och klimatmål för 2030 som är kompatibla med strävan mot att skapa en mer hållbar tillväxt, där fossila bränslen fasas ut för att uppnå klimatneutralitet i alla medlemsstater senast 2050.

Regeringen avser också att betona att konsekvenserna av pandemin understryker behovet av en ambitiös energipolitik där kostnadseffektiva styrmedel, till exempel högt pris på koldioxid, skapar incitament för industrin och andra sektorer i hela EU att investera och bygga konkurrenskraft baserat på innovation och lokala lösningar som minskar utsläppen från fossila bränslen.

Om det uppstår en finansieringsdiskussion avser regeringen att framföra att utgångspunkten är ett oförändrat utgiftsläge och att nya åtgärder i första hand bör finansieras genom omprioriteringar av befintliga medel. Vi menar att diskussioner om ytterligare finansiering endast bör föras i det fall omprioritering inte är möjlig.

Om frågor om kommissionens förslag till egna medel för finansiering av EU-budgeten skulle ställas stöder vi att det så långt som möjligt bör bygga på existerande finansieringsformer och inte på nya egna medel.

Under Övriga frågor väntas det inkommande tyska ordförandeskapet informera om sitt arbetsprogram, och kommissionen väntas informera om arbetet med de nationella energi- och klimatplanerna samt om kommande initiativ under det reviderade arbetsprogrammet för 2020.

Anf. 98 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack så mycket, statsrådet, för genomgången!

Det som jag har en fråga om egentligen gäller nästa steg. När man väl landar i om det ska bli en klimatomställningsfond eller hur det hela ska finansieras, kommer man då att se till att den är villkorad, så att man som medlemsstat förbinder sig att vara en del i att uppnå målet med klimatneutralitet till 2050, eller hur kommer man att hantera den frågan? Principen att förorenaren betalar bör såklart fortsätta att gälla även för fonden.

Anf. 99 TINA ACKETOFT (L):

Tack för redogörelsen, statsrådet!

Då hänger jag på det tidigare inlägg som jag hade. Det blev ju så olyckligt att man i återuppräkningsarna inte kan se att statsrådet tydligt företräder den svenska linjen. Därför hoppas jag att det blir tydligt denna gång, speciellt när det gäller kommissionen, som har en helt annan linje än den som har majoritet i EU-nämnden, det vill säga att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraft och förnybara energislag, ska användas effektivt i Europas klimatomställning. Det är extra viktigt att detta blir tydligt uttryckt eftersom vi ju vet att kommissionen är mot kärnkraft i allra högsta grad och att man just nu förespråkar en omfattande satsning på vätgas, som faktiskt i början är en fossil gas.

Jag skulle alltså vilja göra ett medskick till statsrådet att man är tydlig med att uttrycka hela den svenska ståndpunkten, som vi har kommit överens om i EU-nämnden.

Anf. 100 CAMILLA BRODIN (KD):

Ordförande! Vi samtalade om den här frågan i näringsutskottet i veckan. Jag är inne på samma linje som Liberalerna här. Målen bör fokusera på utsläppsminskningar för att bli effektiva, och det borde kanske in något i den svenska ståndpunkten om att Sverige anser att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraft och förnybar energi, ska användas effektivt i Europas klimatomställning. Jag vill alltså gärna få in ett förtydligande där för att det inte ska bli några missförstånd om vad Sveriges ståndpunkt är.

Anf. 101 JENS HOLM (V):

Jag delar i stort det som Anders Ygeman tar upp i sin redogörelse när det gäller vikten av att se till att coronaåterhämtningsprogrammen bidrar till att vi uppnår våra klimatmål. Det som jag inte hörde från ministern gällde frågan om fossila subventioner, som ju är stora på energiområdet både i EU och i Sverige. Där tycker jag att det vore bra om ministern kunde ta upp att fossila subventioner ska fasas ut, eftersom detta brukar vara en svensk ståndpunkt. Det skulle också rimma väl med frågan om omfördelning av befintliga medel inom budgeten och att man inte behöver nya medel, alltså det som ministern tog upp. Jag undrar alltså om Anders Ygeman ämnar ta upp frågan om att fasa ut fossila subventioner.

Anf. 102 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag delar ståndpunkten hos tidigare talare från L och KD när det gäller just vikten av att tala om fossilfrihet och att man där också inkluderar kärnkraft. I diskussionsunderlaget ryms just förnybara energikällor, och där tycker vi att det är viktigt att man också talar om fossilfrihet inklusive kärnkraft, så att det blir tydligt.

Sedan har vi en avvikande ståndpunkt rörande den gröna given, där vi gärna ser en tillfällig paus.

Anf. 103 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag ansluter mig också till det som Tina Acketoft från Liberalerna och Camilla Brodin från Kristdemokraterna har anfört om tydligheten angående kärnkraft.

Det blev också mycket tydligare i dag när statsrådet tog upp detta med finansieringsdiskussionen. Vi har ju haft det på flera andra råds-konstellationer i dag och kommer att ha det alldeles strax också. Det är viktigt att Sverige talar med en tunga i de här frågorna.

Det finns ju en ståndpunkt från förra veckan som vi har förhandlat om och säkert kommer att fatta beslut om alldeles strax. Det är ju bra om vi använder samma uttryck hela tiden. Jag tror inte att man menar olika saker när man talar om tillförsel av nya egna medel, utan man säger säkert samma sak. Jag tyckte som sagt att statsrådet var tydligare här i dag än vad som står i texten. Men det är bra att vi använder samma uttryck.

Anf. 104 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Det var en hel del frågor. Ni får säga till om jag missar någon.

Jag börjar med Annika Qarlsson, Centern. Även om det inte är föremål för dagens möte ser jag att om vi och andra länder ska vara med och bidra till omställning i andra länder måste det innefatta att man också klarar målen. Även om det inte är exakt klargjort hur kommer den ekonomiska förhandlingen att bli sammanlänkad med att man också ställer upp på målet. Jag delar alltså den uppfattningen.

Tina Acketoft, Camilla och Martin, från L, KD och SD efterlyser alla tydligare uttryck om att alla fossilfria energikällor ska vara med. Det får vi se till, så att det sägs vid mötet och också kommer med i minnesanteckningarna den här gången. På marginalen vill jag bara säga till Tina Acketoft att oavsett om man tycker om vätgas eller inte kan den faktiskt framställas såväl förnybart som med kärnkraft.

Jens Holm talar om fossila subventioner. Vi säger ju i talepunkten att priset på koldioxidutsläpp ska höjas. Om man gör det genom att dra ned på subventionerna eller genom att höja på annat sätt kan man fundera på. Jag har inget emot att tala för att minska de fossila subventionerna.

Martin hade en avvikande mening om att pausa den gröna given. Det kommenterar jag inte ytterligare.

Jessika Roswall, Moderaterna, tyckte sig se att jag varit lite tydligare i vad jag sa än i de utskickade papperen. Det är nog en helt korrekt iakttagelse.

Anf. 105 JENS HOLM (V):

Jag tackar för svaret om att fasa ut fossila subventioner. Jag tycker att det hade varit bra om det hade varit tydligt i regeringens ståndpunkt, men vi verkar hur som helst vara överens i frågan.

Om Anders Ygeman kommer att lyfta fram att kärnkraft är något som EU ska prioritera vill jag markera att vi i Vänsterpartiet motsätter oss det.

Anf. 106 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ordförande! Man får hålla tungan rätt i munnen här. Vi kommer inte att framhålla ett enskilt energislag framför andra energislag. Det har jag inte heller uppfattat vara Sveriges linje. Så fort vi lyfter upp ett enskilt energislag skapar vi motsättningar och låsningar. Däremot ska jag säga att vi ser framför oss att EU-länderna ska använda alla fossilfria energislag för att klara klimatutmaningen. Jag vill bara ha tungan rätt i munnen. Detta är nog en formulering som såväl L, KD och SD som V ändå kan leva med.

2019/20:57
12 juni

Anf. 107 JENS HOLM (V):

Vi har ingen avvikande mening, även om vi inte tycker att detta är optimalt. Men diskussionen är ju som den är.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Spännande! För att fördjupa detta med vätgas lite: Vi har ju varit inne på att det beror helt på hur den framställs hur bra den är. Som med en hel del på detta område är det inte helt lätt alltid.

Med detta tänkte jag ändå sammanfatta diskussionen med att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna när det gäller hela den gröna given.

Punkt 2 är Övriga frågor. Finns det något att säga om detta?

Anf. 109 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Nej.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen. Därmed tackar vi statsrådet för i dag.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Då återupptar vi nämndens möte. Vi hälsar statsrådet Hans Dahlgren välkommen!

Anf. 112 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Tack så mycket!

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med åtterrapporten. Har statsrådet något att säga om den?

Anf. 114 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Det föregående informella videomötet i kretsen av EU-ministrar hölls den 26 maj. Nämnden har fått rapport om mötet, men för er som ännu inte har haft möjlighet att ta del av den kan jag ge en kort redogörelse för mötet.

Det var endast en dagordningspunkt som diskuterades, och den lydde EU:s övergripande svar på covid-19-pandemin – en samordnad nedtrappning av pandemirelaterade restriktioner med vederbörlig hänsyn tagen till rådande smittskyddsläge.

Fokus i diskussionen som ägde rum låg på tre huvudsakliga områden. Det första var det som vi kallar exitstrategin, alltså hur man ska återöppna en del av de restriktioner som har varit under de senaste månaderna. Det andra var det förslag från kommissionen som väntades dagen därpå om en återhämtningsfond. Och det tredje, på marginalen, var en diskussion om konferensen om EU:s framtid. Det var samtal som fördes om hur Europeiska unionen på bästa sätt både kan säkerställa återupptagande av ekonomisk och social aktivitet i unionen och samtidigt skydda EU-medborgarnas hälsa.

Det fördes alltså också en kort diskussion om framtidskonferensen och om hur den bör utgöra en plattform för en diskussion mellan medborgare och andra intressenter liksom om när den bör äga rum.

Slutligen under Övriga frågor informerade kommissionen om det senaste läget när det gäller utarbetandet av den första årsrapporten om rättsstatsfrågan i unionen. Den väntas komma i september.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för åtterrapporten.

Vi går vidare till samråd och förberedelse inför videomötet med EU:s stats- och regeringschefer den 19 juni.

Anf. 116 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det videomöte som EU-ministrarna ska ha på tisdag blir ett första tillfälle att inför videotoppmötet med EU:s stats- och regeringschefer på fredag den 19 juni diskutera det förslag som kom från kommissionen den 27 maj och som innehåller två viktiga delar, en reviderad budgetram för

åren 2021–2027 och ett förslag för att hantera den europeiska återhämtningen. Det är inte tänkt att det ska fattas några beslut eller tas några slutsatser vare sig på vårt möte på tisdag eller på videotoppmötet på fredag.

Som ni vet sattes förhandlingarna om budgetramen på paus efter Europeiska rådets möte i februari då försöket att nå en överenskommelse misslyckades. Sedan dess har som bekant förutsättningarna för dessa förhandlingar ändrats markant. Pandemin har lamslagit stora delar av Europa, och mycket av arbetet inom Europeiska unionen har satts på paus. De ekonomiska konsekvenserna av krisen märks nu på allvar. Vi har en växande arbetslöshet, och vi ser sociala efterverkningar och många företag som går omkull.

Pandemin är förvisso inte över ännu, och det är därför väldigt svårt att säga hur denna kris till slut slår. Uppenbart är dock att olika medlemsstater har drabbats olika hårt. Det finns ett starkt tryck på en europeisk solidaritet, inte minst från hårt drabbade länder i södra Europa. Jag vill dock säga att alla medlemsstater och alla länder över hela vår kontinent har att tjäna på att de europeiska ekonomierna tar fart igen.

När det gäller budgeten föreslår kommissionen en ram för de kommande 20 åren på 1 100 miljarder euro. Det är en marginell ökning med 5 miljarder jämfört med det förslag som låg på bordet i februari. Vad gäller innehållet i den ordinarie budgeten har några anpassningar gjorts för att kunna hantera pandemin och dess efterverkningar, till exempel gäller det ökade möjligheter att stötta små och medelstora företag i turismsektorn.

Liksom tidigare föreslår man att minst 25 procent ska gå till klimatinsatser. Man föreslår också att den rättsstatskonditionalitet som man hade i sitt ursprungliga förslag ska vara oförändrad, vilket vi välkomnar.

Kommissionen skriver i sitt meddelande att rabatterna ska vara kvar under nästa budgetperiod, och det är bra och viktigt för Sverige. Tyvärr har vi inte sett något konkret förslag i siffror ännu, men vi utgår från att detta är ett ställningstagande som ska hålla.

Regeringens uppfattning är liksom tidigare att denna budgetram är för stor; den måste minskas. Innehållet bör också moderniseras. Vi vill sedan tidigare att posterna sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken ska minskas väsentligt, bland annat till förmån för investeringar i klimat- och miljöåtgärder. För oss är förstås fortsatta rabatter en självklarhet, och vi välkomnar som sagt de referenser till detta som finns i kommissionens meddelande.

Detta om den ordinarie långtidsbudgeten.

De mest omfattande delarna av kommissionens förslag har lagts utanför den ordinarie budgetramen. Detta har finansministern tidigare samrått med EU-nämnden om och också haft en överläggning med finansutskottet om. Jag kan därför vara mycket översiktlig.

Återhämtningsplanen föreslås uppgå till 750 miljarder euro. Tanken är att den ska finansieras genom att kommissionen lånar upp medel för EU:s räkning. Dessa lån ska sedan återbetalas först efter nästa långtidsbudget, med start 2028 och senaste slutpunkt 2058.

Tanken är att dessa lånade medel ska användas för att finansiera både en del existerande och en del nya program i EU-budgeten. Av de 750

miljarderna som lånas upp ska 500 miljarder ges som bidrag och 250 miljarder som lån.

Vad gäller återhämtningsinitiativen har vi en färsk ståndpunkt från samrådet inför Ekofin, så jag kan vara kortfattad. Regeringen anser att detta initiativ är för omfattande. Vi är mycket kritiska till att upplåningen i hög grad ska användas till bidrag, och vi anser att de insatser som föreslås inte alla har en tydlig koppling till pandemins effekter.

Vi vill inte se några generella förstärkningar av EU-budgeten. Vi menar att alla insatser som görs här bör vara temporära, väl riktade, proportionella och budgetrestriktiva.

Det är positivt att stödet i hög grad ska inriktas på åtgärder som kan bidra till långsiktigt hållbar tillväxt för att påskynda den gröna och digitala omställningen, men volymerna är enligt vår uppfattning för höga.

Det är förstås välkommet att göra insatser för att bistå medlemsstaterna när det gäller att stärka deras skydd av medborgarnas hälsa och främja krisberedskap i hälso- och sjukvården. Men ska det göras nya insatser bör de finansieras genom omprioriteringar, inte genom lån.

Detta kommer alltså också att diskuteras mellan stats- och regeringscheferna vid deras möte på midsommarafton, och statsministern samråder ju med nämnden på torsdag inför det mötet.

Anf. 117 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Efter att ha arbetat med denna långtidsbudget i flera år närmar sig beslutet nu alltmer. Från att ha diskuterat förhandlingsboxar är vi nu inne på ett lite mer konkret innehåll.

Varken jag eller regeringen är nöjd med detta. Volymen är fortfarande för stor, och vi vill också se att vissa poster minskar väsentligt, till exempel sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken.

Från moderat håll har vi poängterat att bland annat säkerhet, migration, konkurrenskraft och miljö- och klimatomställning borde prioriteras i högre utsträckning.

Precis som statsrådet sa har några anpassningar och en del omfördelning gjorts, men det är inte tillräckligt.

Som statsrådet sa överlade både finansutskottet och EU-nämnden om återhämtningspaketet i förra veckan. Det var bra, och det är viktigt att vi håller fast vid att denna budget ska finansieras med redan existerande instrument och inte nya egna medel. Det är tydligt och bra och en viktig gräns för oss moderater. Det är också bra att rabatterna finns kvar i det senaste förslaget.

Det är klart att denna budget kommer att påverkas av pandemin och den kris som vi är inne i och inte har sett slutet på, och därav detta återhämtningspaket.

Även jag stöder regeringens mycket kritiska hållning till det förslag som nu ligger på bordet. Det är en stor praxisändring i och med att EU nu ska börja ta upp lån. Vi är också fortfarande kritiska till att det är bidrag och inte lån och framför allt att andelen bidrag är så stor.

Krisåtgärder är till just för kriser, och de ska vara temporära. Det är viktigt och poängteras också i regeringens ståndpunkt. Detta är även viktigt på nationell nivå.

I ståndpunkten nämns också, vilket statsrådet tog upp, EU:s grundläggande värderingar. Jag antar att det inkluderar rättsstatens

principer. Detta har vi diskuterat många gånger i nämnden, och jag tycker att vi behöver vara mycket tydliga. Vi ska stå upp för våra grundläggande demokratiska fri- och rättigheter. Den tillbakagång vi ser under pandemin måste vi stoppa och säkerställa att EU:s samarbete bygger på våra värderingar. Vi får inte heller vara naiva när det gäller detta.

En sak som jag skulle vilja lägga till och som inte kom fram så tydligt i dag är vad regeringen borde föra fram för krav på reformer i de länder som kommer att få stöd, och då är jag inne på återhämtningsplanen. Det borde vara självklart att reformer är ett villkor för att få ta del av stödet. Statsrådet har ju under våren sagt att vi behöver ta reda på var dessa bidrag ska sättas in och vilka som har störst behov. Bidragen ska vara väl riktade. Jag håller givetvis med om det, men det borde också vara tydligt att vi kräver reformer. Kan statsrådet säga något om det?

Avslutningsvis vill jag ge mitt stöd till regeringen. Det är viktigt att Sverige fortsätter att hålla en enad linje. Det gäller att fortsätta samarbetet inom den nu väl etablerade gruppen frugal four. Vi hade en del slitningar inom EU före pandemin, och de har nog tyvärr inte blivit mindre.

Det är förstås viktigt att Sverige håller ihop, men det också viktigt att EU håller ihop. Därför hoppas jag att man når en överenskommelse så att vi så fort som möjligt kan komma ur denna kris och få ett fördjupat samarbete.

Anf. 118 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Det är ju ett lite skarpare läge nu än när vi senast hade diskussionen om MFF:en i slutet av februari, och visst är förändrat medan annat ser rätt lika ut.

Eventuella minskningar i budgeten måste framför allt ta sikte på ineffektiva program som globaliseringsfonden, sociala fonden, flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg och nya symbolprojekt. Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Det känns inte rimligt att svenskt jordbruk eller svensk landsbygd ska behöva betala för den minskade budgeten på grund av brexit.

För Centerpartiet är det viktigt att EU:s jordbrukspolitik inte leder till att konkurrensneutraliteten försämras. Svenska jordbrukares konkurrenskraft måste värnas.

De väsentliga minskningar som regeringen anför i sin ståndpunkt får inte negativt påverka Sveriges förutsättningar för en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion, våra möjligheter till en ökad grad av självförsörjning eller vår sårbarhet inför kriser, som den vi har bevittnat under våren 2020.

Vi har antagit en livsmedelsstrategi där målet är att öka den inhemska produktionen. Detta måste hänga ihop med hur vi sedan agerar när vi kommer till EU så att det blir en mer hållbar livsmedelskedja.

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ju inte enbart viktig för sund och säker mat, utan det handlar också om att vi ska nå miljö- och klimatmål och ha en levande landsbygd, även i Sverige. Bredbandsutbyggnad finns ju även i detta, och under denna vår har vi kunnat konstatera hur viktigt det är med digitala funktioner för alla runt om i hela landet.

Vad gäller kravet på rabatter instämmer vi i att det inte ska införas nya egna medel. Vi ställer oss bakom det fullt ut, och regeringen får gärna

markera tydligt i den delen. Att det ska vara lån och inte bidrag ställer vi oss självfallet också bakom.

Vi måste vara tydliga med att den inre marknaden måste komma igång. Annars spelar det ingen roll vad vi tillskjuter för medel i olika stödinsatser. Det första och det allra viktigaste måste alltså vara att få igång den inre marknadens funktionssätt.

När jag läste ståndpunkten saknade jag några av de markeringar som statsrådet gav i sin muntliga redovisning. Det gäller rättsstatskonditionaliteten. Den har ju varit uppe till diskussion kopplat till MFF:en. Centerpartiet skulle gärna se att den gäller även återhämtningsfonden.

Vi tycker också att det viktigt att de pengar som finns i återhämtningsfonden går till dem som är drabbade av corona, inte till dem som har en allmänt dålig ekonomi. Stödet måste vara kopplat till den kris som fonden inrättas för.

Sedan skulle vi också gärna se tydligare kopplingar med genomförandet av reformer i riktningen. Det handlar om den gröna omställningen, digitalisering och mottagandet av stöd från återhämtningsfonden. Vi står bakom stora delar, men vi har några delar som vi gärna vill markera mot och några där vi vill ha ytterligare förtydliganden.

Anf. 119 HAMPUS HAGMAN (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har tre frågor, men till att börja med kan jag säga att vi stöder regeringens kritiska ståndpunkt här. Förra veckan utvecklade jag ju vad det är som är viktigt för Kristdemokraterna i det här, nämligen att budgeten ska vara restriktiv och finansieras på befintliga sätt och att rättsstatsprinciperna ska respekteras, att stödet ska handla om lån och att det ska vara temporärt. Därför går jag inte in djupare på det i dag.

Den första frågan gäller om regeringen kan berätta något om hur skiljelinjerna såg ut på Ekofin i veckan. Vi känner väl till diskussionen om fondens storlek och bidrag kontra lån, men enligt vad jag har läst i medierna var det diskussion både om villkor för stöd och fördelningen av stödet. Jag undrar om regeringen kan ge oss lite mer inblick i hur de diskussionerna har gått.

Den andra frågan ställer jag egentligen också utifrån en medieuppgift. I veckan påstods det nämligen att Danmark inte längre kräver att budgeten ska ligga på max 1 procent, som ju tidigare har varit den gemensamma ståndpunkten i the frugal four. Vet regeringen om den uppgiften stämmer? Hur ser regeringen i så fall på det och på arbetet framåt?

Den tredje frågan gällde rabatterna, som ju Hans Dahlgren nämnde i sin genomgång. Där har vi en fundering. Om vi ska acceptera att rabatterna avskaffas bör det ske under mycket lång tid. Vår fundering är om det går att förhandla fram att rabatterna ska finnas kvar så länge Sverige ingår i ett stödinstrument, vilket vi tycker vore minst sagt rimligt. Jag undrar om regeringen anser att det kan vara en väg framåt.

Anf. 120 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för informationen!

Vi tycker att regeringen har bra syn på det här. Däremot vill Sverigedemokraterna återigen anmäla en avvikande ståndpunkt. Det är

vårt ställningstagande sedan tidigare och fortfarande att utgångspunkten är att Sveriges medlemsavgift inte ska höjas, att det ska vara ett tak för långtidsbudgeten på 1 procent av bni.

När det gäller återhämtningsinstrumentet fick vi ju riktigt mycket information av finansministern i finansutskottet i förra veckan. Det är ett skifte i EU, och vi är väldigt oroad. Fonden är missriktad. Den fokuserar inte på länder som har drabbats värst av corona. Det här handlar mer om att EU ska bli en biståndsbank och finansiera andra länders välfärd.

Ska man ha en återhämtningsfond tycker vi att det är euroländernas sak att ha den. Det är vår övertygelse. Där står vi.

Anf. 121 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen, statsrådet! Det blir långa inlägg här i dag, och det är väl ett bevis på att vi nu börjar närma oss tidpunkten för lite mer action när det gäller både MFF och återhämtningsfonden. Det är som bekant betydligt lättare att vara överens när man inte har detaljerna framför sig.

Moderaterna påpekade att vi alla är överens och att det är bra. Då vill jag i allra högsta grad återigen anmäla en avvikande mening när det gäller just MFF, där Liberalerna hela tiden har sagt att vi är beredda att välkomna en större EU-budget om den innehåller kraftiga omprioriteringar för klimat, forskning, tillväxt och konkurrenskraft.

Det gäller också frågan om egna medel. Där har också Liberalerna länge både anmält avvikande meningar och lyft frågan om egna medel, till exempel en koldioxidskatt, som en del av att finansiera EU:s budget så att medlemsländerna inte får högre avgifter.

Vad gäller rabatterna har regeringen och Liberalerna samma åsikt. Det är viktigt att vi behåller rabatterna. Det ger en ökad balans i ansvarstagande, tycker vi.

Då kommer vi in på nästa fråga som vi också har att avhandla här i dag, där Liberalerna också vill lämna en avvikande mening – även om det blir en och samma, eftersom MFF och återhämtningsfonden hanteras på ett bräde här.

Jag delar i allra högsta grad statsrådets beskrivning av betydelsen av ett starkt EU och hur viktigt det är för Sverige som ett enskilt land att det går bra för alla länder i EU. Där är vi rörande överens. Det är det gamla klassiska ”när det går bra för Europa går det bra för Sverige”.

Det är bara det att sedan kommer alla brasklappar, en efter en, både från regeringen och från de andra partierna. Det är Liberalernas åsikt att kommissionens förslag till en ny långtidsbudget och återstartsfonden är välkommet. Men inte ens den är tyvärr helt i linje med det som Liberalerna vill se och som vi tycker att EU behöver.

Därför menar vi att regeringens position bör vara att det är satsningar som måste till för att ta EU ur krisen. I första hand ska det ske genom att man gemensamt lånar till gemensamma investeringar för att ställa om och stärka den europeiska ekonomin, och då bör det naturligtvis vara en del av ett verktyg som används i ökad utsträckning. Genom att EU gemensamt kan ta ansvar kan satsningar på klimat, digitalisering och konkurrenskraft komma på plats. Dessa satsningar bör ytterst godkännas av kommissionen, tycker vi.

Självklart måste också alla investeringar, lån och bidrag från EU vara beroende av att de reformer som den ekonomiska termen anser nödvändiga också sjösätts och att rättsstatens principer respekteras. För att säkerställa detta ser vi det som en framkomlig väg att kommissionen helt tar ansvar för utbetalningar från EU-fonderna till länder som står under ett artikel 7-förfarande.

Sedan kommer vi till frågan om investeringar, lån och bidrag i kommissionens förslag. Där bör regeringens position vara att verka för att en större del av återstartsfonden ska gå till EU-gemensamma investeringar. Men vi ser fortfarande en fördelning i mixen mellan investeringar, lån och bidrag.

Vi säger också att man inte kan utesluta nya egna medel. Det kan vara en del av finansiering av återstartsfonden, men varje beslut om egna resurser måste bedömas, utvärderas och granskas fristående. Där kommer vi återigen in på koldioxidskatten, som vi tycker är en viktig åtgärd både för att nå klimatmålen och som en möjlig inkomstkälla för EU.

Den så kallade frugala fyran lyftes fram. Nu ser vi efter hand att ett av länderna börjar dra öronen åt sig, och vi tror att det är mycket olyckligt om Sverige skulle sluta som ensamt inmål i ett hörn, något som gör att vi tappar inflytande i EU långsiktigt. Vi *måste* vara en del av EU:s kärna, och den övertygelsen tror jag att statsrådet delar. Då måste också talet om solidaritet i Europa omsättas i praktiken för alla medlemsstaters bästa.

Anf. 122 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet anser att det är viktigt att stödja länder efter coronapandemin, men vi ser stora problem med de förslag som har lagts fram. Vi ser också stora problem med att EU:s långtidsbudget totalt sett kommer att växa. Vi anser inte att EU ska skapa egna medel i form av skatteinhämtning och liknande för att finansiera den här växande budgeten, utan precis som har sagts av andra och inte minst av ministern måste det vara omprioriteringar inom befintlig budget. Jordbrukspolitik, regionalfonder och Frontex väntas växa mycket budgetärt. Militära anslag och miljöskadliga subventioner är också exempel på utgifter som man kan omprioritera och dra ned på.

I det sammanhanget skulle jag vilja fråga om Sverige kommer att lyfta upp just frågan om miljöskadliga subventioner, som ju uppgår till hundratals miljarder kronor på EU-nivå och även bland medlemsstaterna. Har vi inte ett bra läge nu att systematiskt fasa ut dessa subventioner som både leder till ökade utsläpp och också belastar EU:s budget mycket?

Jag skulle också vilja fråga Hans Dahlgren angående målet om att 25 procent av budgetanslagen ska vara klimatinriktade. Har regeringen lyft fram att den målsättningen ska höjas? Det är egentligen märkligt att 75 procent kan gå till åtgärder som inte bidrar till minskade utsläpp. Egentligen borde ju hela budgeten på något vis vara klimatsäkrad.

Avslutningsvis skulle jag vilja lyfta upp frågan om EIB, Europeiska investeringsbanken, som väl ändå finns till för att ge lån till mycket förmånliga villkor för sunda investeringar. Borde inte Sverige kunna lyfta fram EIB som en central aktör i det här fallet och att EIB skulle kunna spela en mycket viktigare roll i coronaomställnings- och återhämtningsprogrammet?

Anf. 123 AMANDA PALMSTIERNNA (MP):

Det är viktigt att ständigt trycka på för en moderniserad budget och minst 25 procent klimatinriktat. Det är också mycket bra att rättsstatens principer kom med tydligt.

Jag vill även lyfta upp det här med skarpa uppföljningssystem och villkor så att medlen används ansvarsfullt och så att pengarna går till det som de ska användas till. Det är mycket en förtroendefråga vad gäller våra medborgare. Där finns redan i dag ett system för MFF, och sedan får man se hur systemet kommer att utformas när det gäller återhämtningsfonden. Det är alltså viktigt att vi tittar även på uppföljning och villkor.

Anf. 124 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Tack för mycket intressanta frågor! Jag ska försöka att kommentera dem i den mån jag kan.

Till Jessika Roswall vill jag först säga att vi ännu inte är i ett läge där vi har en förhandlingsbox framför oss. Vad som har hänt är att kommissionen har lagt sitt förslag som innebär en viss justering uppåt av den vanliga långtidsbudgeten med framför allt de stora återhämtningsinsatser som man föreslår.

Nu är det Europeiska rådets ordförande Charles Michel som på grundval av de bilaterala kontakter han har nu och av de kommentarer som kommer vid toppmötet med de europeiska ledarna på fredag i nästa vecka ska utarbeta en reviderad förhandlingsbox.

Jag vet att statsministern, tillsammans med de andra tre stats- och regeringscheferna i de sparsamma länder som vi samarbetar med, hade ett gemensamt videomöte med Charles Michel och Ursula von der Leyen i förgår. Då betonade han starkt, vill jag säga, att Charles Michel efter det att man har haft den här diskussionen nästa fredag verkligen måste göra ett mycket omsorgsfullt arbete för att det ska bli en förhandlingsbox som är förhandlingsbar.

Vi bedömde inte att det var möjligt att få ett avslut på grundval av den box som han hade presenterat i februari. Han måste, för att uttrycka sig direkt, göra ett bättre jobb den här gången för att få fram någonting som också kan förhandlas utifrån våra utgångspunkter.

Angående Jessika Roswalls fråga om rättsstatlighet och konditionalitet och att vi begär att de länder som får stöd från EU:s olika fonder också ska fullt ut respektera rättsstatens principer vill jag säga att det förslaget finns kvar. Det har varit en del resonemang om man skulle ändra det i en riktning så att man har vanlig kvalificerad majoritet i stället för den omvända kvalificerade majoritet som kommissionen föreslog ursprungligen. Kommissionen står dock i sitt nuvarande förslag i stort sett fast vid sitt gamla mer kraftfulla förslag. Sedan är det som bekant så att några medlemsstater inte tycker att det här är bra. Men det är en förhandling som vi förhoppningsvis kan föra till slutet.

När det gäller Jessika Roswalls tredje fråga om vad det finns för krav på reformer är det inte specificerat så mycket, men jag kan starkt ansluta mig till att detta förstås måste finnas med i regelverket för hur de här pengarna ska användas. Det står redan i det förslag till ståndpunkt som vi har haft inför det här sammanträdet och som också finansutskottet har ställt sig bakom tidigare att stöd till medlemsstaterna bör vara förenligt med EU:s ekonomisk-politiska ramverk. Det bör också när så är tillämpligt vara

förenligt med de landsspecifika rekommendationerna. Villkoren ska också vara sådana att de kan främja respekten för EU:s grundläggande värderingar. Stöd för att främja privata investeringar bör ha ett starkt mervärde. Det behöver vara efterfrågestyrt och finansiellt hållbart. Där finns en tydlig markering av krav på reformer.

Till Annika Qarlsso vill jag säga att vi i utgångsläget har en situation där vi måste rätta munnen efter matsäcken i den här långtidsbudgeten. Vi har ett medlemsland som jag bedömer har bidragit med ungefär 15 procent av EU:s nettoinkomster och som faller bort nu när britterna har lämnat oss. Då måste vi anpassa budgeten efter det. Det är självklart, menar jag, att de två stora tunga posterna i budgeten, sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken, inte kan vara opåverkade av detta.

Sedan vill jag också säga att det inom jordbrukspolitiken finns delar som vi tycker är viktiga att bevara. Det gäller inte minst landsbygdsutvecklingen. Ett arbete vi har att göra i den fortsatta förhandlingen är att värna den delen, kanske på bekostnad av direktstödet, där man kan vara mer återhållsam. När vi väl har en budget på plats och har de här ramarna ska vi naturligtvis göra allt vi kan från svensk sida för att värna det svenska jordbrukets intressen. Jag ska själv faktiskt ha en överläggning med LRF:s ordförande någon gång i mitten av nästa vecka för att resonera med honom om hur man på bästa sätt kan tillgodose de här intressena i de kommande förhandlingarna.

Annika Qarlsso hade också en fråga om rättsstatskonditionaliteten och om den även ska gälla de nya pengar som kommer i återhämtningsfonden, hur den nu blir utformad. Mitt svar är definitivt ja. Så har jag också uppfattat kommissionens intentioner. Det är en mekanism man vill ha – en koppling mellan hur man ansluter sig till rättsstatligheten och pengarna från EU. Det ska inte bara gälla den budget som vi har förhandlat om tidigare, utan det ska också gälla de nya pengarna.

Till Hampus Hagman vill jag säga att jag förstås inte lyssnade på Ekofin och därmed inte kan ge något exakt referat av hur diskussionen gick där. Men jag vet att det var en diskussion om det här med andelen mellan stöd och lån och vilka villkor som skulle ställas. När det gäller hur olika länder positionerade sig har jag förstått att det var en ganska tydlig skillnad mellan å ena sidan oss på den sparsamma arenan, som de fyra länderna Sverige, Nederländerna, Österrike och Danmark, vilka insisterar på att det ska vara lån och inte bidrag, och å andra sidan några av länderna söderut i Europa, som väl var ganska tillfreds med det förslag som kommissionen hade lagt fram, med en stor bidragsdel i återbyggnadsfonden.

Hampus Hagman hade också en fråga om huruvida Danmark inte längre är med på de principer som vi har haft i det här arbetet. Jag kan dementera det. Jag lyssnade själv på ett videomöte som de fyra stats- och regeringscheferna i den gruppen hade häromdagen, och den danska statsministern markerade tydligt att landet är med i den sparsamma gruppen. När vi får möjlighet att höra referaten från toppmötet på fredag nästa vecka tror jag att det kommer att märkas mycket tydligt att de här fyra länderna fortfarande samarbetar. De hade, som jag tidigare berättade, ett gemensamt möte med Charles Michel och Ursula von der Leyen tidigare den här veckan, och jag tror att både kommissionsordföranden och

Europeiska rådets ordförande uppfattade att det finns en tydlig samsyn mellan de fyra länderna.

Hampus Hagman hade dessutom en fråga om rabatterna. Det där är någonting som måste beslutas varje gång man antar en ny långtidsbudget. Det är därför vi är angelägna om att få till stånd en uppgörelse nu. Får vi ingen uppgörelse kommer vi inte heller att ha några rabatter från och med den 1 januari 2021. Det är extremt viktigt för oss att vi har detta. Det finns ett starkt motstånd mot rabatterna i många medlemsländer, som tycker att det inte går att argumentera för detta logiskt. Men vår uppfattning är, precis som Hampus Hagman säger, att så länge vi har ett system där vi gemensamt betalar stöd för jordbruk, sammanhållningspolitik och vad det nu kan vara, vilket faller ut väldigt olika, så att några av oss verkligen är stora nettobetalare, finns det starka skäl att behålla rabattsystemet. De argumenten tänker vi fortsätta att driva.

Jag noterade en avvikande mening från Sverigedemokraterna. Jag ska bara kommentera en sak som sas i det inlägget, nämligen förslaget om att man skulle låta euroländerna ta hand om det här. Detta är inte en kris i Europa som bara drabbar euroländerna. Den drabbar oss också. Vi säljer 70 procent av allt vi exporterar runt om i världen till EU:s medlemsstater, och den allra största delen till länder som har euron som valuta. Vi är i högsta grad beroende av att det blir en ekonomisk återhämtning även i de länderna. Det bör vi bidra till på bästa sätt, och vi har, tycker jag, en klok uppfattning om hur man ska organisera statsstöd.

Jag tänkte säga några ord med anledning av Tina Acketofts inlägg. Jag noterar självfallet de avvikande meningar som Liberalerna har och respekterar dem. Jag kan inte annat än instämma i att det – som jag just sa – är viktigt att det går bra för alla länder i Europa. Vi är beroende av detta. Därför ska de här satsningarna ske. Men vår uppfattning är att det bör vara lånefinansierat. Det blir en konstig ordning om man ska låna upp pengar för att ge bort på det sätt som kommissionen har förespråkade. Det har inte skett förut, såvitt jag förstår. Och det är inte så att det här är några gratispengar som bara är liggande någonstans och som man kan ta till. Det här är pengar som förr eller senare måste betalas av någon. Då har man bestämt att skjuta på detta till kommande generationer, som ska betala för EU:s budget från 2028 och fram till 2058. Det kan synas att det kan vara bekvämt att skjuta saker och ting på framtiden, men det är inte principiellt klokt att göra på det sättet. De åtaganden som vi gör nu måste vi också stå för. Att skjuta på detta till människor som ska komma och hantera en stor skuldsedel som ligger i botten på en kommande långtidsbudget blir inte bra.

Sedan vill jag säga till Tina Acketoft att jag tycker att vi ska granska de förslag som kommer om nya egna medel. Vi har ju en ny intressant diskussion om huruvida man kan få någon rätsida på det faktum att en del varor som exporteras till oss från länder utanför Europa till exempel inte utsatts för koldioxidbeskattning. Det handlar om hur man på något sätt skulle kunna justera det. Men vi har inte sett några konkreta förslag, och innan vi har de förslagen på bordet vill jag inte sätta ned foten i någon riktning.

Det är inte så – det kan jag dementera för Tina Acketoft – att de andra sparsamma länderna håller på att dra örnen åt sig. Åtminstone kunde jag inte uppfatta något sådant när jag lyssnade på deras ledare vid videomötet

för bara ett par dagar sedan. Jag menar inte att vi är inmålade i ett hörn. Tvärtom gör det faktum att vi har samarbetet med de tre andra länderna att vi är en förhandlingspart som ingen kommer runt i det här läget. Hade vi varit ensamma hade det varit betydligt svårare att stå upp för de principer som vi tycker är viktiga. Men nu är vi fyra nettobetalare som de andra naturligtvis måste ta hänsyn till. Kan vi driva vår linje på ett sätt som gör att slutresultatet blir mer nöjaktigt för vår del är det väldigt bra.

Till Jens Holm vill jag säga att vi hela tiden har drivit frågan om miljöhänsyn i EU-budgeten. Vi har gjort allt som varit möjligt för att säga att hela EU-budgeten måste vara kompatibel med Parisavtalet. Vi skulle också gärna se en högre andel än de 25 procenten. Det är vår linje att det ska vara minst 25 procent, men det har inte funnits något stöd för att gå längre än till 25 procent. Därmed har vi i alla fall fått en ambitionshöjning.

Europeiska investeringsbanken har absolut en viktig roll i det här återhämtningsarbetet. Det finns redan ett beslut, som fattades alldeles före påsk, om en garantifond på 25 miljarder euro, som i sin tur kan generera ännu större insatser i form av lån till små och medelstora företag. Det är en bra del.

Till sist vill jag säga till Miljöpartiets företrädare att det är klart att det här med kontroll och revision är mycket viktigt. Det är förstås en fördel att man har tänkt kanalisera alla medel genom budgeten genom att det finns färdiga kontrollsystem på plats. Det är väldigt viktigt. Sedan är det förstås en annan sak hur stora medlen ska vara och hur de ska finansieras.

Fru ordförande! Detta var mina försök till svar på frågorna.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet är som vanligt oerhört stringent. Det är tur att du orkar hålla många tankar i huvudet samtidigt.

Anf. 126 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för förtydligandet. Jag skulle dock vilja ha ännu mer förtydliganden.

När finansministern besökte finansutskottet förra veckan och talade om återhämtningsinstrumentet fick jag uppfattningen att man har tittat på 2019 års siffror för att se vilka länder som ska få stöd, och det var ju före coronan.

Jag är fullt medveten om att Sverige, som inte är med i eurosamarbetet, har drabbats hårt av coronaviruset. Förutom arbetslöshet har vi höga dödstal. Men om det stämmer som jag uppfattar det, att detta baseras på 2019 års siffror, har det inte någonting med coronaviruset att göra. Därför är jag lite orolig för återhämtningsinstrumentet.

Anf. 127 JENS HOLM (V):

Jag har två saker att ta upp. Den första är att jag vill återkoppla till det som vi lyfte upp på finansutskottet den 4 juni om att återhämtningsinstrumentet bör drivas av euroländerna. Jag har full förståelse för det som statsrådet säger om att alla länder är drabbade. Men här pratar vi om införandet av någon form av finanspolitik på europeisk nivå. Det lämpar sig bättre för eurogruppen. Då skulle det också finnas en större flexibilitet för oss, till exempel Sverige och Danmark, att ha våra egna återhämtningsprogram.

Jag tackar också för svaren på mina frågor. Det andra jag vill ta upp gäller frågan om de miljöskadliga subventionerna. Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på den. Är det inte ett bra läge att driva ännu hårdare än tidigare att de ska fasas ut? Då skulle vi både spara pengar och minska utsläpp.

Anf. 128 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag kan säga till Charlotte Quensel att det är riktigt att det är gammal statistik. Kommissionen har tänkt att några olika variabler ska avgöra hur stor del ett land ska få av återhämtningsfonden. Det handlar om dels invånarantal, dels proportionalitet mot bruttonationalprodukten, dels arbetslöshet.

Det är historiska siffror. Vi gillar inte heller det. Vi tycker att det ska vara så färsk statistik som möjligt och nära det aktuella läget, så att man kan fånga upp de effekter som coronakrisen har lett till på ekonomin i våra respektive länder.

En av de slutsatser jag ändå inte kan hålla med om är att det skulle vara bara för eurozonen. Det här återhämtningsarbetet behöver alla länder i Europa vara engagerade i.

Det är också delvis svaret till Jens Holm. Vi ska inte se det som att EU på det här sättet ska börja bedriva finanspolitik. Det här är en engångsinsats. Den ska vara begränsad i tid, den ska vara begränsad i omfattning och den ska vara mycket tydligt regelstyrd. Den ska också verkligen bara användas för de ändamål där behovet är som störst. Den ska alltså inte ses som någon avgörande omvändning av den inriktning vi har på vårt samarbete inom unionen.

Jag vet inte i vad mån just de miljöskadliga subventionerna kan komma upp i diskussionen i närtid. Men när den gröna given ska genomföras är det såklart en sak som vi kan ta med i den diskussionen. Det är i alla fall positivt, i det stora paket som kommissionen har föreslagit, att det är så pass tydligt kopplat till att vara ett sätt att främja arbetet mot klimatförändringarna.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med oliklydande avvikande meningar från Liberalerna och Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till nästa punkt på videomötet. Den handlar om EU:s och Storbritanniens framtida relation.

Anf. 130 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Det här är en punkt där vi kommer att få en rapport från vår chefsförhandlare, Michel Barnier. Det ska inte fattas några beslut eller antas några slutsatser. Men det ska bli intressant att höra hur vår förhandlingsledare ser på läget just nu.

Jag ska passa på att ge en uppdatering om var vi står i förhandlingarna efter de fyra rundor som har genomförts under våren. I sak får man nog säga att parterna fortfarande står långt ifrån varandra. Inga egentliga genombrott har gjorts på något område. Våra förhandlare säger att det är svåra överläggningar. Samma diskussioner upprepas gång på gång när det gäller de allra svåraste frågorna utan att det egentligen görs några framsteg.

Det är en dyster bild. Men så är det. Det är inte heller ovanligt att det i svåra förhandlingar verkar helt låst under den första delen av processen.

Det som är svårast gäller bland annat utformningen av bestämmelserna för det vi kallar rättvisa konkurrensvillkor, level playing field. Det är den svåraste och kanske mest avgörande frågan. Jag menar nog att ingen av sidorna accepterar den andra sidans analys eller argument. Vi är följaktligen djupt oense om hur långtgående bestämmelser som behövs.

Vid den senaste förhandlingsrundan försökte kommissionen lösa upp några av knutarna genom att fokusera på de sakområden där EU-sidan har lagt fram de minst långtgående förslagen när det gäller rättvisa konkurrensvillkor. Det gällde miljöområdet och arbetstagares rättigheter, om jag har förstått det rätt. Men också det var utan framgång. En uppgörelse här framstår ännu som mycket långt borta.

En annan fråga där diskussionerna står och stampar är fisket. Kommissionen har försökt starta utforskande diskussioner för att se om man kan överbrygga positionerna när det gäller kriterier för fördelning av kvoter, som är en av kärnfrågorna i sammanhanget. Men britterna har ännu inte varit öppna för att diskutera några andra lösningar än vad som anges i deras eget förslag. Det utgår från att de själva ska ha tillgång till sina egna fiskevatten.

Sedan har vi en tredje knäckfråga. Den är kanske mer organisatorisk. Förhandlingarna har inte heller där rört sig nämnvärt framåt. Det gäller den övergripande strukturen för relationen. Vi vill ha en sammanhållen struktur så att vi har en enda regim till exempel för att lösa tvister. Men Storbritannien vill ha ett antal separata avtal.

Ytterligare en fråga där överläggningarna är svåra handlar om vilka garantier man ska ha för upprätthållande av höga standarder när det gäller mänskliga fri- och rättigheter och hur man ska kunna komma överens om det. En stötsten har varit huruvida man ska kunna föra in referenser till Europakonventionen om mänskliga fri- och rättigheter.

Det handlar förstås inte – så förstår vi det i alla fall – om att Storbritannien har ändrat syn på Europakonventionen. Men det man vänder sig mot är att i det här avtalet införa referenser till något som man menar att EU inte har med att göra, nämligen hur Storbritannien förhåller sig till en internationell konvention. Vi har alltså inte uppfattat några avsikter från regeringen Johnson att lämna Europakonventionen. Men i ett avtal med EU man vill inte binda sig till hur man ska förhålla sig till den konventionen.

Å andra sidan måste man förstå att om vi ska ha ett långtgående samarbete om inre säkerhet – och det vill båda sidor ha – behöver vi vara säkra på att kunna upprätthålla höga standarder framöver. Där är just Europakonventionen en vedertagen referenspunkt. Det sägs att det fördes en del lite mer konstruktiva samtal om det under den senaste rundan. Det är väl bra det. Då kan vi kanske få se några framgångar.

Det finns ett annat område som är viktigt och där läget ser lite ljusare ut, även om det förstås kommer att krävas mycket mer av tuffa förhandlingar också där. Det gäller själva handelsrelationen. Där har parterna, vill jag säga, en likartad målsättning, alltså att nå ett traditionellt frihandelsavtal med ett marknadstillträde som är fritt från både tullar och kvoter. Man kan ha olika syn på vissa delar av avtalet, men det bör inte hindra att man till slut når en uppgörelse om handelsrelationen.

Så ser förhandlingsläget ut. Nu ska det vara en så kallad halvtidsavstämning i form av ett högnivåmöte mellan EU och Storbritannien. Vi fick i morse reda på att det högnivåmötet kommer att äga rum nu på måndag. Det kommer att vara ett digitalt möte mellan Boris Johnson och kanske några av hans medarbetare och ministrar och på EU-sidan Ursula von der Leyen, Europeiska rådets ordförande och EU-parlamentets talman.

En ny relation behöver finnas på plats den 31 december, när Storbritannien lämnar den inre marknaden och EU:s tullunion. Vi räknar med att det är då det behövs. Vi tror nämligen inte att den brittiska regeringen under de närmaste veckorna kommer att göra någon helomvändning i frågan om att förlänga övergångsperioden. Det finns en teoretisk möjlighet att göra det i både ett och två år. Men vi ser inga tecken på att det skulle gå åt något annat håll än att man från brittisk sida inte vill göra någonting för att ändra detta.

Enligt kommissionen bör vi ha ett avtal på plats senast den 31 oktober för att sedan kunna ratificera det på lämpligt sätt. Det innebär att det från nu bara är fyra och en halv månad kvar, inklusive eventuella sommarsemestrar. Det är alltså en extremt pressad situation.

Om det blir en diskussion på mötet på tisdag tänker jag fokusera mitt inlägg till att EU-sidan verkligen behöver göra vad vi kan inom givna gränser för att få till stånd ett avtal innan det här året är slut. Alternativet är sämre i alla möjliga avseenden.

Fru ordförande! Till sist vill jag nämna att arbetet med genomförandet av utträdesavtalet nu pågår parallellt med framtidsförhandlingen. Ett grundfundament i parternas nya relation är att det här med medborgarnas villkor och den irländska frågan ska fungera. Den senare bevakas naturligtvis väldigt noggrant.

Jag har fått veta att det hittills tycks fortskrida enligt plan. Men det återstår fortfarande omfattande arbete för att få på plats alla nödvändiga kontroller för att avtalet ska fungera.

Anf. 131 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för en bra genomgång av nuvarande läge!

Ja, det är bekymmersamt om vi inte kommer fram till ett avtal. Men kanske behöver man också fundera på var gränsen går. Finns det någon gräns där ett avtal inte längre är gynnsamt för EU, där det i så fall är värt att inte fortsätta förhandlingen? Eller är det alltid värt att fortsätta?

Anf. 132 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för en oerhört bra redogörelse av förhandlingsläget och var vi står! Det började till stor del i moll men gick ändå upp lite i mitten med handelsrelationerna.

Jag vill verkligen ge mitt stöd. Det är precis som statsrådet säger, det vill säga att det är bättre att försöka få till ett avtal. Alternativet är nämligen sämre.

Anf. 133 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det är klart att det i någon mån finns en gräns för hur långt vi kan sträcka oss i en förhandling. Det är en obalans mellan oss och britterna när

det gäller var våra intressen ligger. Vår handel med Storbritannien är inte en lika stor andel av vår totala handel som Storbritanniens handel med Europeiska unionen är. Där är det alltså en obalans. Det borde också tala för att det verkligen blir en uppgörelse, eftersom det finns ett starkt brittiskt intresse av det.

Jag vågar inte säga i dag exakt var gränsen går. Men jag håller med Jessika Roswall om att det i alla avseenden vore klart sämre att i realiteten få den hårda brexit som vi var så angelägna om att undvika senast vi höll på med det här, i slutet av förra året och början av det här året. Det skulle inte vara bra, för varken Sverige, Storbritannien eller Europeiska unionen som sådan.

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkten om rådets 18-månadersprogram.

Anf. 135 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Det här är en beslutspunkt, men vi förutser ingen diskussion.

Det är nu en ny trio som ska ta över. De tre kommande ordförandeskapsländerna i rådet är först Tyskland, sedan Portugal och sedan Slovenien. De har alldeles nyss lagt fram ett program för rådets arbete de kommande 18 månaderna. Nämnden har kunnat ta del av det programmet.

Det är ordförandeländerna själva som står för innehållet. Det är inte meningen att det ska förhandlas i detalj. Men regeringen avser att på mötet tisdag ställa sig bakom programmet.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Därmed tackar vi statsrådet Hans Dahlgren för i dag.

§ 7 Allmänna frågor – sammanhållning
Statsrådet Jennie Nilsson (deltar per telefon)
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 25 juni 2019
Information och samråd inför videomöte den 15 juni 2020

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsrådet Jennie Nilsson.

Vi börjar med återrapporten. Finns det något att säga utöver det skriftliga material som vi har fått?

Anf. 138 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag har inte planerat att säga någonting. Det var länge sedan det rådsmötet ägde rum. Men om ni har några frågor är ni välkomna att ställa dem.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det är få som vågar ställa någon fråga vid den här tidpunkten. Men vi har också fått utskicket. Tack för informationen!

Vi går vidare till information och samråd inför videomötet om sammanhållningspolitiken efter covid-19.

Anf. 140 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru ordförande! På dagordningen står en policydebatt om sammanhållningspolitiken efter covid-19-krisen. Ordförandeskapet har skickat ut ett bakgrundsunderlag. Man vill diskutera hur man säkerställer en lämplig balans mellan krisåtgärder samtidigt som man behåller de långsiktiga målen för sammanhållningspolitiken. Ordförandeskapet vill även diskutera den ökade flexibilitet som föreslås genom React-EU.

Jag vill först ge lite bakgrund om förslagen. Inom ramen för återhämtningspaketet med anledning av covid-19-pandemin presenterade kommissionen en rad sektorsförslag, däribland det nya initiativet, React-EU, och fyra ändringsförslag rörande lagstiftningspaketen för sammanhållningspolitiken och JTF:en.

Ändringarna i förslagen för strukturfonderna CPR, Eruf, ESF och ESF-plus, syftar till att utvidga stödberättigade insatser för återhämtning. Förslagen öppnar för stödberättigade insatser till bland annat nationella hälsovårdssystem, turism och kultur och stöd till SME. Ändringsförslagen kommer även att ge mer flexibilitet gällande implementeringen, bland annat genom ökad flexibilitet i överföringar mellan fonder.

Cirka 55 miljarder euro extra föreslås för 2020–2022, och möjlighet till 100 procents EU-finansiering föreslås genom React-EU-initiativet. Förslaget innebär i princip att nuvarande programperiods villkor som ändrats och lättats upp ska gälla för de extra medlem. Därutöver presenterade kommissionen ett ändrat förslag för JTF med en kraftigt utvecklad budget.

Regeringen anser att EU:s ekonomiska åtgärder till följd av covid-19, inklusive för att stödja återhämtningen, bör vara temporära, välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva. Det är också viktigt att åtgärderna är tydligt tidsbegränsade.

Regeringen stöder att återhämtningen ska vara hållbar, både utifrån ett socialt perspektiv och för att skynda på omställningen till en klimatneutral och cirkulär ekonomi. Därför välkomnas skrivningarna om klimat och den gröna och digitala omställningen.

Det är också välkommet att kommissionen föreslår insatser för att bistå medlemsstaterna i att stärka skyddet av medborgarnas hälsa och krisberedskap i hälso- och sjukvården. Nya insatser bör finansieras genom omprioriteringar. Regeringen anser att React-EU ska finansieras genom omprioriteringar inom EU-budgeten. Den stora volymen på React-EU riskerar att leda till svårigheter med att absorbera medlen samt neutral prioritering.

Föreslagna allokeringsskriterier vad gäller React-EU tar viss hänsyn till respektive lands behov av återhämtning efter covid-19-krisen. Men kriterierna bör i större utsträckning spegla krisen och återhämtningsutmaningen oavsett medlemsstaternas relativa välförhållanden.

Vi analyserar fortfarande förslagen och hur de kommer att påverka genomförandet av sammanhållningspolitiken och de ökade möjligheterna att [ohörbart] i förslagen. Det kommer i praktiken att bli en utmaning att säkerställa en balans mellan krisåtgärder och samtidigt behålla det långsiktiga målet för sammanhållningspolitiken.

Regeringen anser att hela sammanhållningspolitiken ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv i såväl analys som genomförande och uppföljningsfas.

Låt mig slutligen förtydliga att det på det informella mötet på måndag ska hållas en övergripande diskussion om sammanhållningspolitikens bidrag för återhämtning efter pandemin. Det kommer inte att vara en diskussion om de specifika förslag som kommissionen presenterat. Förhandling om dem kommer att påbörjas i rådsarbetsgruppen.

Inför dessa förhandlingar har vi en inplanerad överläggning med näringsutskottet på tisdag. Där kommer det att finnas möjlighet att gå in mer i detalj och lämna synpunkter på de olika förslagen. Jag kan också informera om att ett Fakta-PM är under beredning och skickas till riksdagen senast den 2 juli.

Anf. 141 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag tycker att den ståndpunkt som redovisades här och som vi delvis har fått skriftligt är bra. Det som inte lästes upp i dag var den del som jag tycker är riktigt bra. Regeringen har pekat ut att det finns en stor risk att medlen kommer att betalas ut för sent och hamna i konjunkturell otakt. Men det finns säkert anledning att fundera på det ändå. Det behöver kanske inte vara i en ståndpunkt. Och det kanske kommer att komma upp i näringsutskottet.

Vi har dock haft en diskussion här under våren om strukturmedel som betalats ut under coronakrisen. Vissa av oss tycker att de kanske landade lite fel. De landade inte i de länder där de skulle ha behövts som mest, utan de hamnade i Ungern och Polen i stället för i Italien och Spanien. Det är viktigt att kriterierna är riktigt träffsäkra så att de hamnar precis där de behövs. Det är något som regeringen kan ha med sig i diskussionerna.

2019/20:57
12 juni

Anf. 142 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag kan bara konstatera att vi har en ganska stor samsyn om att det här är både svårt och tekniskt komplicerat eftersom det nu kommer ganska stora volymer pengar. De kommer som riktade åtgärder och ska dessutom till viss del gå in i befintliga åtgärder. Vi kommer i princip att ha en överlappning där man säger att övergångsfasen bifatts upp med pengar samtidigt som vi, som det ser ut just nu, kommer att ha nya programperioder igång. Det är en utmaning.

Jag kan bara understryka och hålla med om det Jessica Roswall säger om att de tekniska utformningarna i förslagen är viktiga, utifrån ett svenskt perspektiv, så att de faktiskt träffar det vi menar att de bör träffa. När vi pratar om riktade åtgärder kopplade till att hantera den situation som länder har drabbats av med anledning av covid-19 bör kriterierna givetvis vara utformade på ett sådant sätt att de mest träffar de länder som har störst problem.

Vi har haft synpunkter på utformningen så här långt, och vi kommer att vidhålla den typen av synpunkter.

Anf. 143 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tackar för i dag och önskar trevlig helg när den kommer.

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt

konsumentfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	1
Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C).....	3
Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	3
Anf. 7 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	4
Anf. 8 LINA NORDQUIST (L)	4
Anf. 9 DAG LARSSON (S)	4
Anf. 10 JENS HOLM (V)	4
Anf. 11 PER RAMHORN (SD)	5
Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	5
Anf. 15 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	5
Anf. 16 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	5
Anf. 17 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	6
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 19 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	6
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 21 Departementssekreterare HELENA LAGERHOLM.....	6
Anf. 22 AMANDA PALMSTIERNAN (MP)	6
Anf. 23 LINA NORDQUIST (L)	6
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	7
Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	7
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	8
Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 29 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M).....	9
Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	9
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	9
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	9

§ 2 Utrikes frågor

.....	10
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S)	10
Anf. 36 PYRY NIEMI (S).....	11
Anf. 37 JESSIKA ROSWALL (M).....	11
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S)	11
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M).....	14
Anf. 42 LUDVIG ASPLING (SD).....	15
Anf. 43 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	15

Anf. 44	JENS HOLM (V)	16
Anf. 45	Utrikesminister ANN LINDE (S)	16
Anf. 46	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	16
Anf. 47	LUDVIG ASPLING (SD)	17
Anf. 48	Utrikesminister ANN LINDE (S)	17
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	17
§ 3 Konkurrenskraft – Inre marknad och industri		18
.....		18
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 51	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	18
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 53	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	18
Anf. 54	JESSIKA ROSWALL (M)	19
Anf. 55	JENS HOLM (V)	20
Anf. 56	ANNIKA QARLSSON (C)	20
Anf. 57	CAMILLA BRODIN (KD)	20
Anf. 58	AMANDA PALMSTIERNA (MP)	21
Anf. 59	CHARLOTTE QUENSEL (SD)	21
Anf. 60	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	21
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 62	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	22
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 64	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	22
§ 4 Utrikes frågor – försvar		23
.....		23
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 66	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	23
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 68	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	23
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 70	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	23
Anf. 71	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	24
Anf. 72	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	24
Anf. 73	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	24
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 75	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	24
Anf. 76	TINA ACKETOFT (L)	25
Anf. 77	JENS HOLM (V)	25
Anf. 78	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	25
Anf. 79	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	25
Anf. 80	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	26
Anf. 81	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	26
Anf. 82	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	26
Anf. 83	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 84	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	26
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 86	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	26
Anf. 87	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	27
Anf. 88	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	27
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	27

Anf. 90	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	27	2019/20:57
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	27	12 juni

§ 5 Transport, telekommunikation och energi

		28
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 93	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	28
Anf. 94	TINA ACKETOFT (L)	28
Anf. 95	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	28
Anf. 96	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 97	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	29
Anf. 98	ANNIKA QARLSSON (C)	29
Anf. 99	TINA ACKETOFT (L)	29
Anf. 100	CAMILLA BRODIN (KD)	30
Anf. 101	JENS HOLM (V)	30
Anf. 102	MARTIN KINNUNEN (SD)	30
Anf. 103	JESSIKA ROSWALL (M)	30
Anf. 104	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	31
Anf. 105	JENS HOLM (V)	31
Anf. 106	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	31
Anf. 107	JENS HOLM (V)	32
Anf. 108	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 109	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	32
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	32

§ 6 Allmänna frågor

		33
Anf. 111	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 112	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	33
Anf. 113	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 114	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	33
Anf. 115	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 116	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	33
Anf. 117	JESSIKA ROSWALL (M)	35
Anf. 118	ANNIKA QARLSSON (C)	36
Anf. 119	HAMPUS HAGMAN (KD)	37
Anf. 120	CHARLOTTE QUENSEL (SD)	37
Anf. 121	TINA ACKETOFT (L)	38
Anf. 122	JENS HOLM (V)	39
Anf. 123	AMANDA PALMSTIERNA (MP)	40
Anf. 124	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	40
Anf. 125	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 126	CHARLOTTE QUENSEL (SD)	43
Anf. 127	JENS HOLM (V)	43
Anf. 128	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	44
Anf. 129	ORDFÖRANDEN	44
Anf. 130	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	44
Anf. 131	ANNIKA QARLSSON (C)	46
Anf. 132	JESSIKA ROSWALL (M)	46
Anf. 133	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	47
Anf. 134	ORDFÖRANDEN	47
Anf. 135	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	47

Anf. 136 ORDFÖRANDEN.....	47
§ 7 Allmänna frågor – sammanhållning	
.....	48
Anf. 137 ORDFÖRANDEN.....	48
Anf. 138 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	48
Anf. 139 ORDFÖRANDEN.....	48
Anf. 140 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	48
Anf. 141 JESSIKA ROSWALL (M).....	49
Anf. 142 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	50
Anf. 143 ORDFÖRANDEN.....	50